

Designing a Conceptual Model of Financial Governance in the Second Step of the Islamic Revolution

Peyman Akbari¹

,

Akbar Veismoradi²

1. Assistant Professor, Department of Public Administration, Payame Noor University, Tehran, Iran
(Corresponding Author).

peymanakbari3537@pnu.ac.ir

2. Assistant Professor, Department of Public Administration, Payame Noor University, Tehran, Iran.

veismoradi@pnu.ac.ir

Received: 2025/10/02; Accepted 2026/02/19

Extended Abstract

Introduction and Objectives: Financial governance in the Second Step of the Islamic Revolution of Iran has been considered as the main tool for achieving macroeconomic goals. This governance emphasizes transparency, efficiency, and active participation of stakeholders and tries to realize revolutionary ideals by confronting challenges. The financial system of the country, as the central core of the national economy, plays a vital role in realizing revolutionary ideals such as economic justice and independence. Past experiences show that traditional models of financial governance have not been able to adequately respond to current needs. Private banks, in particular, face specific challenges, including dependence on oil revenues, lack of transparency and accountability, and inefficient financial systems. Furthermore, international sanctions and the inability to attract investment add to these problems. Therefore, the aim of the present study is to design a conceptual model of financial governance in the Second Step of the Revolution.

Method: The present study has interpretive philosophical foundations and its orientation is developmental. The approach of this study is inductive and qualitative. The type of

research is field research, and grounded theory (Corbin & Strauss, 2014) was used. Theoretical sampling was conducted through interviews with 8 people from (middle circles) of all managers of private banks in Kermanshah as participants in the study. The open coding categories were linked to each other by performing axial coding and were refined during selective coding to form a grounded theory.

Data were analyzed using MAXQDA software. Evaluation stages included credibility, transferability, dependability, and confirmability. To establish credibility, the researchers dedicated sufficient time to verify the process and used two coders to ensure consistency of perspectives. Transferability was ensured through consultation with three independent experts, and dependability was ensured by accurately recording details. Finally, documentation related to the research stages was carefully maintained.

Results: The research findings are presented in the form of a paradigmatic model of the desirable financial governance model as the central category, with the following components:

Causal conditions:

- Socio-economic environment
- External and economic market drivers
- Social and behavioral trends

Contextual factors:

- Governance and regulatory structure
- Historical and infrastructural foundations
- Policy and legal environment
- Organizational and cultural context

Intervening conditions:

- Investment and innovation development
- Digital transformation
- Technical cooperation
- Social and customer-oriented impact

Interactive strategies:

- Improving efficiency and effectiveness

Consequences:

- Improvement of market performance
- Customer-orientation

- Uncertainties and risk management

The results of this model can help improve the performance of financial institutions and enhance public trust, and pave the way for achieving sustainable development goals. In particular, the research emphasizes the role of investment and digital innovation in improving financial governance.

Discussion and Conclusions: The findings of this research, using the paradigmatic model of financial governance in the Second Step of the Revolution, help clarify the key dimensions and central categories related to financial governance: causal conditions (socio-economic environment, external and economic market drivers, social and behavioral trends), contextual factors (governance and regulatory structure, historical and infrastructural foundations, policy and legal environment, organizational and cultural context), intervening conditions (investment and innovation development, digital transformation, technical cooperation, social and customer-oriented impact), interactive strategies (improving efficiency and effectiveness), and consequences (improvement of market performance, customer-orientation, uncertainties and risk management).

The presented model can serve as a guide for strategic planning of Kermanshah bank managers who can benefit from its advantages. The potential for improving financial governance can lead to securing financial resources and sustainable economic development. To improve future research, it is suggested that quantitative methods be used and the scope of research be expanded to increase the generalizability of the results. This will provide a better understanding of the challenges and opportunities in financial governance and areas for its improvement, ultimately contributing to the achievement of the overall goals of the financial and economic system.

Acknowledgement: We deem it necessary to thank and appreciate the friends who helped us in writing this article.

Conflict of Interests: There is no conflict of interest between the authors in this article.

Keywords: Governance, Finance, Second Step Of The Revolution, Grounded Theory.

Cite this article: Akbari, Peyman, and Veismoradi, Akbar (2026). Designing a Conceptual Model of Financial Governance in the Second Step of the Islamic Revolution. *Journal of Religious, Spirituality, and Management Studies* 13(27): 189-234.

طراحی الگوی مفهومی حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب

پیمان اکبری^۱ ، اکبر ویسمرادی^۲

۱. استادیار گروه مدیریت دولتی، دانشگاه پیام نور، تهران ایران (نویسنده مسئول).

peymanakbari3537@pnu.ac.ir

۲. استادیار گروه مدیریت دولتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

veismoradi@pnu.ac.ir

۳. گروه علمی مطالعات تربیتی و برنامه‌ریزی درسی، واحد اردبیل، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران.

y.namvar@iaiu.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۷/۱۰؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۱/۳۰

چکیده گسترده

مقدمه و اهداف: حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب اسلامی ایران به‌عنوان ابزار اصلی برای تحقق اهداف کلان اقتصادی مدنظر قرار گرفته است. این حکمرانی بر شفافیت، کارایی و مشارکت فعال ذینفعان تأکید دارد و می‌کوشد تا با مقابله با چالش‌ها، آرمان‌های انقلابی را محقق کند. بنابراین، هدف پژوهش حاضر طراحی الگوی حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب است. پژوهش حاضر مبانی فلسفی تفسیری داشته و جهت‌گیری آن توسعه‌ای است. رویکرد این پژوهش استقرایی و کیفی است. نوع پژوهش میدانی است و از نظریه داده‌بنیاد استفاده خواهد شد. نمونه‌گیری نظری

از طریق مصاحبه با ۸ نفر از (حلقه‌های میانی) مدیران بانک‌های خصوصی کرمانشاه به‌عنوان مشارکت‌کنندگان در پژوهش انجام شد. طبقات کدگذاری باز با انجام کدگذاری محوری به یکدیگر پیوند داده شدند و برای شکل دادن تئوری داده، در طی کدگذاری انتخابی پالایش شدند. یافته‌های پژوهش در قالب مدل پارادایمی مدل الگوی حکمرانی مالی مطلوب به‌عنوان مقوله محوری، شرایط علی (محیط اجتماعی-اقتصادی، محرک‌های بازار خارجی و اقتصادی، روندهای اجتماعی و رفتاری)، عوامل زمینه‌ای (ساختار حاکمیتی و نظارتی، مبانی تاریخی و زیرساختی، سیاست و محیط قانونی، زمینه سازمانی و فرهنگی)، شرایط مداخله‌گر (سرمایه‌گذاری و توسعه نوآوری، تحول دیجیتال، همکاری فنی، تأثیر اجتماعی و مشتری‌محور)، راهبردهای تعاملی (ارتقای کارایی و اثربخشی) و پیامدها (بهبود عملکرد بازار، مشتری‌محور، عدم قطعیت‌ها و مدیریت ریسک) طراحی شده است. مدل ارائه شده می‌تواند راهنمایی برای برنامه‌ریزی راهبردی مدیران بانک‌های کرمانشاه باشد که بتوانند از مزایای آن بهره‌مند شوند.

انقلاب اسلامی ایران با چالش‌های متعددی در حوزه‌های اقتصادی و مالی روبه‌رو بوده است که نیاز به بازتعریف ساختارهای حاکمیتی را در گام دوم انقلاب ضروری می‌کند. نظام مالی کشور به‌عنوان هسته مرکزی اقتصاد ملی، نقش حیاتی در تحقق اهداف انقلابی نظیر عدالت اقتصادی و استقلال ایفا می‌کند. تجربیات گذشته نشان می‌دهد مدل‌های سنتی حکمرانی مالی نتوانسته‌اند به‌خوبی پاسخگوی نیازهای کنونی باشند. بانک‌های خصوصی به‌ویژه با چالش‌های خاصی مواجه هستند، از جمله وابستگی به درآمدهای نفتی، ضعف در شفافیت و پاسخگویی، و کارایی نامطلوب سیستم مالی. همچنین، تحریم‌های بین‌المللی و ناتوانی در جذب سرمایه‌گذاری نیز بر این مشکلات می‌افزایند. با توجه به این چالش‌ها، طراحی الگوی مفهومی حکمرانی مالی در بانک‌های خصوصی یک ضرورت راهبردی برای تحقق آرمان‌های انقلابی است. این الگو باید به‌گونه‌ای باشد که شفافیت، پاسخگویی، و کارایی را افزایش دهد و هم‌زمان به تضمین ثبات مالی و ترویج مشارکت فعال ذینفعان کمک کند. بنابراین، حکمرانی مالی به‌عنوان ابزاری کلیدی می‌تواند به تحقق اهداف بلندمدت انقلاب اسلامی و ایجاد جامعه‌ای عادلانه و پایدار یاری رساند. در نهایت، ضروری است که ادبیات حکمرانی خوب و حکمرانی اقتصادی با بستر خاص انقلاب اسلامی تطبیق و بومی‌سازی شود.

روش: هدف این پژوهش طراحی الگوی حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب است و دارای مبانی فلسفی تفسیری و جهت گیری توسعه‌ای می‌باشد. پژوهش به صورت میدانی و به روش کیفی استقرایی انجام شده و از استراتژی نظریه داده‌بنیاد Corbin و (2014) Strauss بهره می‌برد. بررسی پیشینه و انجام مصاحبه‌ها نشان‌دهنده ضعف‌هایی در برخی مدل‌های حکمرانی مالی موجود است. این پژوهش با استفاده از نظریه داده‌بنیاد به تحلیل جوانب مختلف و شرایط سازمان‌های فعلی پرداخته و به تبیین چرایی و چگونگی حکمرانی مالی کمک می‌کند. جامعه آماری شامل مدیران بانک‌های خصوصی کرمانشاه با حداقل پنج سال سابقه مدیریتی است. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته و کدگذاری باز، محوری و گزینشی با نرم‌افزار MAXQDA تحلیل شدند. مراحل ارزیابی شامل اعتبار، انتقال‌پذیری، اطمینان‌پذیری و تأییدپذیری است. با تأسیس اعتبار، پژوهشگران زمان کافی را برای تأیید فرایند اختصاص دادند و از دو کدگذار برای همسانی دیدگاه‌ها استفاده کردند. انتقال‌پذیری با مشاوره از سه متخصص مستقل و اطمینان‌پذیری با ثبت دقیق جزئیات تأمین شد. در انتها، مستندات مربوط به مراحل پژوهش به دقت نگهداری شد. نتایج این پژوهش می‌تواند به بهبود فرایندهای حکمرانی مالی و ارتقاء خدمات در سازمان‌ها کمک و زمینه‌های لازم برای طراحی الگوی مؤثر حکمرانی مالی را فراهم کند.

نتایج: در این پژوهش، با استفاده از مدل پارادایمی حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب، ابعاد کلیدی مربوط به حکمرانی مالی شناسایی و بررسی شدند. پس از تحلیل داده‌ها، شش مؤلفه اصلی شامل عوامل علی، زمینه‌ها، شرایط مداخله‌گر، راهبردها، پیامدها و پدیده محوری مشخص شد. این مؤلفه‌ها با هدف ارتقای شفافیت، مسئولیت‌پذیری و رشد پایدار اقتصادی به طور متقابل بر هم تأثیر می‌گذارند. همچنین، بررسی‌ها نشان داد که مدیران و تصمیم‌گیرندگان می‌توانند با بهره‌گیری از این مدل، استراتژی‌های مؤثری برای بهبود وضعیت مالی و ارتقای خدمات طراحی کنند. جداول مختلفی شامل نمونه‌هایی از این مؤلفه‌ها ارائه شده است. این پژوهش به ویژه بر نقش سرمایه‌گذاری و نوآوری دیجیتال در بهبود حکمرانی مالی تأکید دارد و می‌تواند به عنوان راهنما برای بهبود فرایندهای مالی و اقتصادی در محیط‌های مشابه استفاده شود. نتایج حاصل از این مدل می‌تواند به بهبود عملکرد نهادهای مالی و ارتقای اعتماد عمومی کمک و زمینه‌ساز دستیابی به اهداف توسعه پایدار شوند.

بحث و نتیجه گیری: یافته‌های پژوهش با مدل پارادایمی حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب، به روشن شدن ابعاد کلیدی و مقوله‌های محوری مربوط به حکمرانی مالی کمک می‌کند. این مدل شامل شرایط علی است که محیط اجتماعی-اقتصادی و محرک‌های بازار خارجی را دربرمی‌گیرد. این عوامل به تقویت اعتماد عمومی و کاهش فساد کمک می‌کنند. زمینه‌های ساختاری و فرهنگی نظیر سیاست‌های مالی و محیط قانونی، در شکل‌گیری رفتارهای مالی تأثیر گذارند. همچنین، شرایط مداخله‌گر از جمله سرمایه‌گذاری، تحول دیجیتال و توجه به مشتری به بهبود کارایی نظام مالی کمک می‌کنند. این پژوهش شش مؤلفه کلیدی را معرفی می‌کند که به‌طور متقابل بر هم تأثیر می‌گذارند: عوامل علی، زمینه‌ها، شرایط مداخله‌گر، راهبردهای مشارکتی، پیامدها و پدیده محوری حکمرانی مالی مؤثر. این مؤلفه‌ها به ارتقای شفافیت، مسئولیت‌پذیری و رشد پایدار اقتصادی منجر می‌شوند. همچنین، شایسته است مدیران و تصمیم‌گیرندگان با بهره‌گیری از این مدل، استراتژی‌های مؤثری برای بهبود وضعیت مالی و ارتقای خدمات پیش ببرند. پتانسیل بهبود حکمرانی مالی می‌تواند به تأمین منابع مالی و توسعه پایدار اقتصادی منجر شود. به‌منظور بهبود پژوهش‌های آینده، پیشنهاد می‌شود از روش‌های کمی در تحقیق استفاده شود و دامنه پژوهش گسترش یابد تا نتایج به‌دست‌آمده قابلیت تعمیم‌پذیری بیشتری داشته باشند. بدین ترتیب، شناخت بهتری از چالش‌ها و فرصت‌های موجود در حکمرانی مالی و زمینه‌های بهبود آن به‌دست خواهد آمد که در نهایت به تحقق اهداف کلی نظام مالی و اقتصادی کمک می‌کند.

تقدیر و تشکر: بر خود لازم می‌دانیم از دوستانی که ما را در نوشتن این مقاله یاری نمودند، تشکر و قدردانی نماییم.

تعارض منافع: در این مقاله بین نویسندگان تعارض منافی وجود ندارد.
واژگان کلیدی: حکمرانی، مالی، گام دوم انقلاب، نظریه داده‌بنیاد.

استناد: اکبری، پیمان، و ویسمرادی، اکبر (۱۴۰۵). طراحی الگوی مفهومی حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب. *مجله مطالعات دین، معنویت، مدیریت* ۱۳(۲۷): ۱۸۹-۲۳۴.

مقدمه

انقلاب اسلامی ایران به‌عنوان یک تحول عمیق و تاریخی در زمینه اجتماعی و سیاسی، همواره با چالش‌های متعددی در حوزه‌های مختلف، به‌ویژه در اقتصاد و مالی روبه‌رو بوده است. این چالش‌ها ریشه در ساختارهای گذشته، تحولات جهانی و پیچیدگی‌های بومی دارند (قرایی و همکاران، ۱۴۰۳). در گام دوم انقلاب، که به‌عنوان مرحله‌ای نوین از پیشرفت و خودکفایی توسط مقام معظم رهبری (مدظله العالی) تعریف شده است، نیاز به بازتعریفی اساسی در ساختارها و مکانیسم‌های حاکمیتی، به‌ویژه در حوزه مالی، احساس می‌شود (غالمی و همکاران، ۱۴۰۳). نظام مالی کشور، به‌عنوان عصب مرکزی اقتصاد ملی، نقش حیاتی در تحقق اهداف کلان انقلابی مانند عدالت اقتصادی، استقلال و مقاومت در برابر فشارهای خارجی دارد (یوسفی و همکاران، ۱۴۰۳).

تجربه گذشته، به‌ویژه در دهه‌های اخیر، نشان داده است که مدل‌های سنتی حکمرانی مالی غالباً نتوانسته‌اند به‌طور مؤثر پاسخگوی نیازهای توسعه‌ای و انقلابی کشور باشند (دنیای اقتصاد، ۱۴۰۲). در این راستا، بانک‌های خصوصی به‌عنوان یکی از ارکان اصلی نظام مالی، با چالش‌های خاصی مواجه هستند که بررسی آنها ضروری است. برخی از چالش‌های عمده در این زمینه عبارت‌اند از:

۱. **وابستگی به درآمدهای نفتی:** ساختار درآمدی دولت به شدت وابسته به صادرات نفت بوده است. این وابستگی نه تنها بر کل اقتصاد تأثیر گذاشته، بلکه بانک‌های خصوصی را نیز در معرض خطرات ناشی از نوسانات قیمت جهانی نفت قرار داده است (یوسفی و همکاران، ۱۳۸۷). این موضوع مانع از برنامه‌ریزی بلندمدت و تنوع‌بخشی اقتصادی شده و بانک‌ها را در برابر شوک‌های خارجی آسیب‌پذیر کرده است.

۲. **ضعف در شفافیت و پاسخگویی:** فقدان شفافیت کافی در فرایندهای مالی، از جمله بودجه‌ریزی و هزینه‌کرد، منجر به کاهش اعتماد عمومی به بانک‌های خصوصی و ایجاد فضای فساد بالقوه شده است. این ضعف‌ها افزون‌بر تأثیر منفی بر عملکرد بانک‌ها، انتقادات جدی از سوی نهادهای نظارتی و عمومی را نیز به دنبال دارد (عبده تبریزی و همکاران، ۱۴۰۱).

۳. **کارایی نامطلوب سیستم مالی:** بانک‌های خصوصی به‌ویژه با چالش‌هایی مانند تسهیلات معوق (NPLs)، مدیریت ضعیف ریسک و وابستگی به منابع دولتی مواجه هستند. این مشکلات باعث کاهش کارایی و اثربخشی بانک‌ها در تأمین مالی تولید و سرمایه‌گذاری شده است (سلگی، ۱۳۹۷).

۴. **تحریم‌های بین‌المللی:** تحریم‌های یک‌جانبه و چندجانبه، به‌ویژه پس از سال ۲۰۱۸، پیامدهای جدی بر ثبات مالی و توانایی بانک‌های خصوصی در تأمین مالی فعالیت‌های توسعه‌ای داشته است. این تحریم‌ها دسترسی به بازارهای مالی بین‌المللی و نقل و انتقالات مالی را مختل و فشار مضاعفی بر این بانک‌ها وارد کرده است (دنیای اقتصاد، ۱۳۹۹).

۵. **نا توانی در جذب و هدایت سرمایه:** محیط کسب‌وکار ناپایدار، سیاست‌های متغیر، ریسک‌های سیاسی و قانونی بالا، و عدم شفافیت، جذب سرمایه‌گذاری خارجی را برای بانک‌های خصوصی به شدت محدود کرده است. همچنین، سرمایه‌گذاری داخلی نیز تحت تأثیر نرخ‌های سود بالا و عدم اطمینان اقتصادی قرار گرفته است (فیض عارفی و حافظیان، ۱۴۰۳).

با توجه به این چالش‌ها، در سطح نظری، مباحثی درباره «حکمرانی خوب» و «حکمرانی اقتصادی» در ادبیات بین‌المللی وجود دارد؛ اما تطبیق این مفاهیم با بستر خاص انقلاب اسلامی و اصول حاکمیتی آن، همچنان نیازمند پردازش دقیق و بومی‌سازی است. در این میان، یک خلأ پژوهشی قابل توجه در زمینه طراحی الگوی مفهومی حکمرانی مالی در بانک‌های خصوصی وجود دارد. بسیاری از مطالعات موجود یا به جنبه‌های کلی حکمرانی می‌پردازند یا به بررسی بخش‌های خاصی از نظام مالی محدود می‌شوند (نظری و همکاران، ۱۴۰۴)، بدون آنکه الگویی یکپارچه و جامع ارائه دهند که تمامی ابعاد حکمرانی مالی (نظارت، تنظیم، اجرا و مشارکت) را در چهارچوب اهداف انقلابی پوشش دهد. گام دوم انقلاب، با تأکید بر «اقتصاد مقاومتی»، «تولید ملی» و «خودکفایی»، (رهبر معظم انقلاب اسلامی، سیدعلی خامنه‌ای،) نیازمند سیاست‌های مالی و حکمرانی مالی قوی است که بتواند:

• امنیت مالی کشور را تضمین کند: در برابر شوک‌های خارجی (تحریم‌ها، نوسانات قیمت کالاها) و بحران‌های داخلی.

• محیطی مناسب برای رشد و شکوفایی بخش خصوصی فراهم آورد: از طریق ایجاد ثبات، شفافیت، کاهش ریسک و تسهیل دسترسی به تأمین مالی.

• ظرفیت‌های داخلی را تقویت کند: از طریق تمرکز بر توسعه صنایع پیشرفته، فناوری و نیروی انسانی متخصص (سلیمانی، ۱۴۰۰ و معلی، ۱۳۹۸).

بنابراین، طراحی یک الگوی مفهومی حکمرانی مالی در بانک‌های خصوصی نه تنها یک نیاز عملی،

بلکه یک ضرورت راهبردی برای تحقق آرمان‌های انقلابی تلقی می‌شود. این الگو باید به‌گونه‌ای طراحی شود که هم‌زمان افزایش شفافیت و پاسخگویی، ارتقای کارایی و اثربخشی سیستم مالی، تضمین ثبات مالی، ترویج مشارکت فعال ذینفعان و تضمین ارزش‌های انقلابی مانند عدالت توزیعی و مبارزه با فساد را شامل شود. در چنین شرایطی، حکمرانی مالی به‌عنوان یک ابزار کلیدی می‌تواند به تحقق اهداف بلندمدت انقلاب اسلامی کمک کند و زمینه‌ساز ایجاد جامعه‌ای عادلانه و پایدار باشد؛ به‌ویژه با در نظر گرفتن نقش کلیدی بانک‌های خصوصی در این فرایند.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

حکمرانی مالی

حکمرانی مالی به مجموعه‌ای از اصول، فرایندها و چهارچوب‌های قانونی اطلاق می‌شود که هدف آن مدیریت مؤثر منابع مالی و نظارت بر فعالیت‌های مالی در یک کشور یا نهاد خاص است. این مفهوم به‌ویژه در دنیای امروز، با توجه به پیچیدگی‌های اقتصادی و مالی، اهمیت بسیاری دارد (Diversification, 2025). حکمرانی مالی نه‌تنها شامل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات مالی است، بلکه به مدیریت مالی دولت، شفافیت مالی، و مسئولیت‌پذیری نیز مربوط می‌شود (Affes, 2023). یکی از ارکان اصلی حکمرانی مالی، شفافیت است. این مفهوم به معنای در دسترس بودن اطلاعات مالی برای عموم مردم و ذینفعان است. شفافیت به نهادهای مالی این امکان را می‌دهد که فعالیت‌های خود را به‌طور واضح و روشن گزارش کنند و به اعتماد عمومی نسبت به سیستم مالی کمک می‌کند (Miller, 2024).

در غیاب شفافیت، فساد و سوءاستفاده‌های مالی به‌راحتی ممکن می‌شود و به همین دلیل، ایجاد مکانیسم‌های شفافیت‌ساز از اهمیت بالایی برخوردار است (Transparency International, 2023). مسئولیت‌پذیری نیز به‌عنوان یکی دیگر از اصول حکمرانی مالی شناخته می‌شود. نهادهای مالی و دولتی باید در قبال تصمیمات و عملکردهای خود پاسخگو باشند (Shaba & Usman, 2024). این مسئولیت‌پذیری می‌تواند از طریق مکانیسم‌های نظارتی، گزارش‌دهی منظم و ارزیابی‌های مستقل تأمین شود. در این راستا، تقویت نهادهای نظارتی و ایجاد سیستم‌های مؤثر برای پیگیری انحرافات مالی از مهم‌ترین اقدامات است (Greenlee, 2003).

افزون‌براین، حکمرانی مالی مستلزم ایجاد چهارچوب‌های قانونی و مقرراتی است که فعالیت‌های مالی را هدایت کند. این قوانین باید به‌گونه‌ای طراحی شوند که از یک‌سو به رشد اقتصادی و توسعه بازار کمک کنند و از سوی دیگر، از منافع عمومی و حقوق شهروندان محافظت نمایند. قوانین مرتبط با مبارزه با فساد، مدیریت ریسک‌های مالی و حمایت از سرمایه‌گذاران از جمله این مقررات هستند (Gharib et al, 2024). همچنین، حکمرانی مالی به مدیریت ریسک‌های مالی توجه دارد. نهادهای مالی باید بتوانند ریسک‌های موجود در بازار را شناسایی و مدیریت کنند (Jorion, 2007). این امر به کاهش احتمال بحران‌های مالی و افزایش پایداری سیستم مالی کمک می‌کند (Crouhy et al, 2014).

استفاده از فناوری‌های نوین مانند هوش مصنوعی و تحلیل داده‌ها، می‌تواند بهبود قابل توجهی در فرایندهای شناسایی و مدیریت ریسک‌ها ایجاد کند (Mubarroq et al, 2025). در نهایت، حکمرانی مالی به‌عنوان یک فرایند پویا و مستمر، نیازمند همکاری و مشارکت تمامی ذینفعان است. از دولت و نهادهای نظارتی گرفته تا مؤسسات مالی و شهروندان، همه باید در جهت بهبود حکمرانی مالی همکاری کنند. این همکاری می‌تواند به ارتقای کیفیت خدمات مالی، افزایش اعتبار سیستم مالی و در نهایت به تأمین منافع عمومی منجر شود (Freeman, 2010). به این ترتیب، حکمرانی مالی نه تنها به پایداری اقتصادی کمک می‌کند، بلکه به تقویت اعتماد عمومی و ایجاد یک جامعه عادلانه و پایدار نیز یاری می‌رساند (Ullah et al, 2022).

گام دوم انقلاب

گام دوم انقلاب اسلامی ایران، که در سال ۱۳۹۷ به‌وسیله رهبر معظم انقلاب، آیت‌الله خامنه‌ای، به‌عنوان یک سند راهبردی معرفی شد، به‌طور اساسی به تبیین اهداف و مسیر آینده انقلاب اسلامی پرداخته است. این گام به‌منزله یک بازنگری در اصول و ارزش‌های بنیادین انقلاب عمل می‌کند و تلاش دارد تا به چالش‌ها و نیازهای نوین جامعه پاسخ دهد (ترابی کلاته قاضی، ۱۴۰۰). به‌عبارتی، گام دوم انقلاب مرحله‌ای کلیدی در تاریخ معاصر کشور به شمار می‌آید که بر لزوم تحول در نظام حکمرانی، تأمین عدالت اجتماعی، توسعه پایدار اقتصادی، حفظ هویت فرهنگی و شناسایی دقیق چالش‌ها تأکید می‌کند (کلیج و همکاران، ۱۴۰۰). اجرای این اصول و سیاست‌ها می‌تواند به تحقق آرمان‌های انقلاب اسلامی

و شکل‌گیری جامعه‌ای عادلانه، پیشرفته و باثبات یاری رساند. به‌ویژه، نقش مشارکت فعال شهروندان و تقویت نهادهای مدنی به‌عنوان عناصر کلیدی در این فرایند، می‌تواند بستر لازم را برای دست‌یابی به اهداف گام دوم انقلاب فراهم آورد. این نوع مشارکت نه تنها به تقویت دموکراسی و نظام سیاسی کمک می‌کند، بلکه حس مسئولیت و تعلق به جامعه را در میان افراد افزایش می‌دهد (سیاست‌های کلی نظام ابلاغ‌شده توسط مقام معظم رهبری، ۱۳۹۲).

افزون‌براین، گام دوم انقلاب بر ضرورت حکمرانی مالی تأکید می‌کند. این مفهوم به معنای ایجاد نظامی شفاف، پاسخگو و عادلانه است که در آن حقوق شهروندان محترم شمرده شده و فساد و سوءاستفاده‌ها به حداقل ممکن کاهش یابد. در این راستا، تقویت نهادهای دولتی و فراهم آوردن زیرساخت‌های لازم برای مشارکت عمومی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (ثمالی، ۱۴۰۳). در مجموع، گام دوم انقلاب اسلامی به‌عنوان یک نقشه‌راه برای آینده کشور، با تأکید بر تحول در حکمرانی و افزایش مشارکت شهروندان، می‌تواند به تحقق اهداف بلندمدت انقلاب اسلامی ایران کمک کند و زمینه‌ساز ایجاد جامعه‌ای پایدار و عادلانه باشد. این رویکرد نه تنها به ارتقای کیفیت زندگی اجتماعی و اقتصادی کمک می‌کند، بلکه به تقویت پیوندهای اجتماعی و انسجام ملی نیز یاری می‌رساند (حسینی، ۱۴۰۴).

حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب

حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب اسلامی ایران، به‌ویژه در زمینه بانک‌های خصوصی، نیازمند بازنگری در سیاست‌ها و رویه‌های عملیاتی است (بهرامی، ۱۳۹۸). بانک‌های خصوصی با هدف ایجاد رقابت و بهبود کیفیت خدمات مالی تأسیس شدند؛ اما در عمل با چالش‌های متعددی مواجه بوده‌اند، یکی از مهم‌ترین این چالش‌ها، عدم شفافیت و ناکافی بودن نظارت‌های مالی است (دنیای اقتصاد، ۱۴۰۳). در این راستا، گام دوم انقلاب بر ضرورت تقویت حکمرانی مالی به‌منظور افزایش شفافیت و پاسخگویی بانک‌ها تأکید دارد (مرتضی‌نیا و قرقچیان، ۱۴۰۰).

حکمرانی مالی به معنای چهارچوب‌های قانونی و نظارتی است که عملکرد بانک‌ها را هدایت می‌کند و در این چهارچوب، مسئولیت‌ها و اختیارات به وضوح تعریف شده‌اند (خبر فارسی، ۱۴۰۴) در

گام دوم، توجه به مسئولیت اجتماعی بانک‌ها نیز اهمیت دارد. بانک‌های خصوصی باید به‌جای تمرکز صرف بر سودآوری، به توسعه پایدار و تأمین نیازهای اقتصادی جامعه توجه کنند. این موضوع به‌ویژه در شرایط کنونی که کشور با تحریم‌ها و مشکلات اقتصادی مواجه است، اهمیت دوچندان دارد (عرفانی و محمدمرادی، ۱۴۰۰).

همچنین، ایجاد سیستم‌های بانکی که بتوانند به تأمین مالی پروژه‌های کوچک و متوسط و همچنین حمایت از کسب‌وکارهای نوپا بپردازند، از الزامات حکمرانی مالی مطلوب است (معاونت پژوهش‌های اقتصادی، ۱۳۹۴). نظارت بر فعالیت‌های بانکی و ایجاد مکانیسم‌های مؤثر برای پیشگیری از فساد مالی نیز از دیگر ابعاد حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب به‌شمار می‌رود (ازغدی، ۱۴۰۳). با تقویت نظارت‌ها و ایجاد سازوکارهای شفاف، می‌توان به افزایش اعتماد عمومی به بانک‌ها کمک کرد. در این راستا، استفاده از فناوری‌های نوین مانند بلاک‌چین و هوش مصنوعی می‌تواند به بهبود فرایندهای نظارتی و تسهیل دسترسی به اطلاعات مالی کمک کند (دنیای اقتصاد، ۱۴۰۳).

همچنین، آموزش و توانمندسازی نیروی انسانی در بانک‌های خصوصی برای ارتقای کیفیت خدمات و پاسخگویی به نیازهای مشتریان، از دیگر مؤلفه‌های حکمرانی مالی است. بهبود مهارت‌های کارکنان می‌تواند به افزایش رضایت مشتریان و در نتیجه بهبود عملکرد بانک‌ها منجر شود (خبرگزاری موج، ۱۴۰۱). در نهایت، ایجاد فرهنگ سازمانی مبتنی بر اخلاق و مسئولیت اجتماعی در بانک‌های خصوصی می‌تواند به تقویت حکمرانی مالی کمک کند (حسین‌زاده، ۱۴۰۳).

بنابراین، حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب اسلامی ایران به بانک‌های خصوصی فرصتی می‌دهد تا با پذیرش مسئولیت‌های اجتماعی و تقویت شفافیت و نظارت، به بهبود جایگاه خود در نظام مالی کشور بپردازند. این امر نه تنها به نفع بانک‌ها خواهد بود، بلکه به تأمین منافع عمومی و رشد اقتصادی پایدار نیز کمک خواهد کرد (مرتضی‌نیا و قرقچیان، ۱۴۰۰). در حقیقت، موفقیت حکمرانی مالی در این بانک‌ها می‌تواند به‌عنوان الگویی برای سایر نهادهای مالی کشور استفاده شود.

پیشینه پژوهش

جدول ۱. خلاصه‌ای از پژوهش‌های پرکاربرد در حکمرانی

محقق (سال)	عنوان پژوهش	روش	یافته‌های کلیدی
نجاززاده (۱۴۰۴)	چالش‌ها و راهکارهای تنظیم‌گری فناوری‌های مالی بین‌المللی	توصیفی - تحلیلی	با توجه به شتاب فزاینده تحولات فناورانه در عرصه خدمات مالی و گسترش فین‌تک‌ها در سطح جهانی، تنظیم‌گری هوشمند، منعطف و متوازن به ضرورتی راهبردی برای حفظ ثبات مالی، حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان، صیانت از داده‌ها و ارتقای نوآوری تبدیل شده است.
شعبانی (۱۴۰۲)	بررسی روش‌های مختلف حقوقی جهت ایجاد توسعه بانکداری اسلامی	توصیفی - تحلیلی	نظام بانکداری کنونی در ایران از جهت وفق با مقررات بین‌المللی دارای مشکلات و چالش‌های فراوانی است.
طهماسبی آقبلاغی و همکاران (۱۴۰۰)	ارائه چهارچوب همکاری راهبردی بین نظام بانکی خصوصی و فین‌تک‌ها در ایران	روش کیفی	انجام فعالیت‌های مالی ازسوی فین‌تک‌ها باعث کاهش درآمد و قلمرو بانک‌های خصوصی کشور شده است و در صورت عدم اتخاذ راهبردهای جدید، بقای این بانک‌ها به مخاطره خواهد افتاد.
فشاری و پورغفار (۱۳۹۳)	بررسی و تبیین الگوی اقتصاد مقاومتی در اقتصاد ایران	روش توصیفی تحلیلی	اقتصاد مقاومتی مفهومی عملی برای جهش کشور در بعد اقتصاد و قدرت نظامی و فرهنگی و علمی و تکنولوژیک است.

مطالعه پژوهش‌های موجود نشان می‌دهد که اولاً، ابزارهای گردآوری داده‌ها در این پژوهش‌ها متنوع و پراکنده است؛ ثانیاً، رویکردهای خاص در زمینه حکمرانی مالی به‌خوبی پیگیری نشده و ثالثاً، توجه کافی به نقش نهادها و جامعه در فرایند حکمرانی مالی نشده است. به همین دلیل، بررسی مؤلفه‌های حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب ضروری به نظر می‌رسد. همچنین، باید تحلیل شود که چه اقداماتی می‌توانند پیامدهای مثبتی در راستای پیاده‌سازی حکمرانی مالی به همراه داشته باشند. این پژوهش با توجه به خلأ موجود و نبود یک مدل جامع حکمرانی مالی، به طراحی الگوی مفهومی حکمرانی مالی با تأکید بر مؤلفه‌ها و چالش‌های خاص این حوزه می‌پردازد.

روش پژوهش

هدف این پژوهش طراحی الگوی حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب است. این پژوهش دارای مبانی فلسفی تفسیری و جهت‌گیری توسعه‌ای است. رویکرد پژوهش به صورت استقرایی بوده و از روش کیفی برای انجام آن استفاده شده است. نوع پژوهش میدانی است و استراتژی نظریه داده‌بنیاد (Corbin & Strauss (2014) به کار گرفته شده است. زمانی که نظریه‌های موجود قادر به تبیین مناسب فرایندها نیستند، نظریه داده‌بنیاد می‌تواند به شفاف‌سازی وقوع این پدیده‌ها، مشکلات یا افراد مورد مشاهده کمک کند. بررسی پیشینه و انجام چند مصاحبه نشان داد که ضعف‌هایی در برخی مدل‌های حکمرانی مالی وجود دارد. برخی پژوهش‌ها با شرایط فعلی سازمان‌ها همخوانی ندارند؛ از این رو، با انتخاب نظریه داده‌بنیاد، تلاش شده است تا با بررسی جوانب مختلف و توجه به بستر ساختاری و فرایندی سازمان‌ها و شرایط فعالیت نهادها، نگاهی عمیق‌تر به حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب ارائه شود.

پرسش‌های قابل پاسخ‌گویی به وسیله استراتژی نظریه داده‌بنیاد شامل چرایی و چگونگی است. تمرکز اولیه این تحقیق بر تبیین چرایی و چگونگی حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب است؛ به این معنا که چه عواملی ضرورت حرکت به سمت طراحی الگوی حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب را به وجود می‌آورند، چه شرایط زمینه‌ای به عنوان زیرساخت باید وجود داشته باشد، چه عوامل مداخله‌گری می‌توانند تأثیرگذار باشند و چه راهبردهایی می‌توان در این زمینه پیش‌بینی کرد. در نهایت، پیامدهای ایجاد شده چگونه قابل کنترل خواهند بود. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی مدیران بانک‌های خصوصی کرمانشاه (حلقه‌های میانی گام دوم انقلاب) است که نه تنها از دانش، اطلاعات و تجربه کافی در مورد ارزیابی خدمات مذکور برخوردارند، بلکه سعی شد تا مصاحبه‌شوندگان انتخاب شوند که حداقل پنج سال سابقه مدیریتی داشته باشند. جدول شماره (۲) مشخصات مشارکت‌کنندگان در پژوهش را نشان می‌دهد. پس از انتخاب مشارکت‌کنندگان به شیوه هدفمند و براساس معیارهای پیش‌گفته، و انجام مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته، محقق در مصاحبه ششم به اشباع نظری رسید.

جدول ۲. مشخصات مشارکت‌کنندگان در پژوهش

ردیف	کد مصاحبه‌شونده	مصاحبه‌شونده	شغل-پست سازمانی	سابقه کار	مدرک تحصیلی
۱	A	M ₁	معاونت	۱۵	مدیریت بازرگانی
۲	B	M ₂	معاونت	۱۲	مدیریت دولتی
۳	C	M ₃	مدیریت	۱۵	مدیریت بازرگانی
۴	D	M ₄	مدیریت	۱۳	مدیریت دولتی
۵	E	M ₅	مدیریت	۲۱	مدیریت بازرگانی
۶	F	M ₆	معاونت	۱۱	حسابداری
۷	G	M ₇	ریس کل منابع انسانی	۱۵	مدیریت
۸	H	M ₈	معاونت	۱۸	مدیریت
۹	I	M ₉	مدیریت	۱۲	مدیریت
۱۰	J	M ₁₀	رئیس کل منابع انسانی	۱۵	مدیریت

داده‌های مصاحبه با استفاده از کدگذاری باز، محوری و گزینشی و با کمک نرم‌افزار MAXQDA تحلیل شدند و مدل پارادایمی پژوهش ارائه شد. برای تضمین روایی و پایایی، از روش ارزیابی لینکلن و گوبا استفاده شد که شامل چهار معیار اعتبار، انتقال‌پذیری، اطمینان‌پذیری و تأییدپذیری است. برای اعتبار، پژوهشگران زمان کافی را به تأیید فرایند پژوهش اختصاص دادند و از متخصصان مختلف برای ارزیابی استفاده کردند. به همین منظور از آزمون دو کدگذار برای کدگذاری نمونه‌های مصاحبه به کار گرفته شدند تا همسانی دیدگاه‌ها تأیید شود. برای انتقال‌پذیری، سه متخصص مستقل درباره یافته‌ها مشاوره شدند تا اطمینان حاصل شود نتایج قابل انتقال هستند. اطمینان‌پذیری با ثبت دقیق جزئیات پژوهش و یادداشت‌ها تأمین شد. در نهایت، برای تأییدپذیری، تمامی جزئیات و مستندات مربوط به مراحل پژوهش، از جمله متن کامل مصاحبه‌ها، به دقت نگهداری شدند.

یافته‌های پژوهش

در ابتدا، مصاحبه‌ها انجام و سپس به ارزیابی آنها پرداخته شد. پس از بررسی مصاحبه‌های انجام‌شده، یادداشت‌های مربوط به آنها در محیط Word ثبت شد و در ادامه، کدهای اولیه از متن هر مصاحبه براساس اصول حاکم بر نظریه داده‌بنیاد استخراج شد. در مجموع، ۱۲۰ کد اولیه از ۱۰ مصاحبه استخراج شد (جدول ۴)

به بعد). گفتنی است که از مصاحبه ششم به بعد، با توجه به اشباع مقوله‌ها، مصاحبه‌های بعدی در فضایی دوستانه و صرفاً از طریق تعامل با مصاحبه‌شوندگان، کدهای استخراجی تأیید شدند. براساس مدل پارادایمی مورد بحث، مراحل بعدی پژوهش شامل استخراج مفاهیم در مرحله کدگذاری باز («اولیه») و تشکیل مقوله‌های اصلی در کدگذاری باز («ثانویه») بود. در نهایت، کدها، مفاهیم و مقوله‌های اصلی پژوهش در قالب شش مقوله دسته‌بندی شد. در جدول شماره ۳ نمونه‌ای از متن مصاحبه آورده شده است.

جدول ۳. نمونه‌ای از متن مصاحبه

مصاحبه‌شونده	متن مصاحبه	کد باز اولیه	ردیف مصاحبه	گراند تئوری
M.I (A)	<p>«در گذشته، عواملی مانند نوسانات اقتصادی و عدم شفافیت در اطلاعات مالی بر حکمرانی مالی تأثیرگذار بوده‌اند.»</p> <p>«این موارد باید در طراحی الگوی جدید مدنظر قرار گیرد.»</p> <p>«نیازهای اقتصادی فعلی شامل شفافیت، پاسخگویی و بهبود خدمات مالی است.»</p> <p>«پدیده محوری حکمرانی مالی، شفافیت و پاسخگویی است.»</p> <p>«شرایط فرهنگی و اجتماعی موجود می‌تواند بر پذیرش الگوی جدید حکمرانی مالی تأثیر بگذارد.»</p> <p>«قوانین و مقررات کنونی، اگر به درستی اجرا شوند، می‌توانند به بهبود حکمرانی مالی کمک کنند.»</p> <p>«نهادهای بین‌المللی مانند IMF و بانک جهانی می‌توانند بر طراحی الگوی حکمرانی مالی تأثیرگذار باشند.»</p> <p>«برای بهبود حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب، باید به راهبردهایی مانند شفافیت اطلاعات و مشارکت عمومی توجه کنیم.»</p> <p>«مشارکت عمومی در فرایند حکمرانی مالی با برگزاری نشست‌ها و کارگاه‌های آموزشی تقویت می‌شود.»</p> <p>«اگر الگوی جدید حکمرانی مالی طراحی شود، پیامدهایی از جمله افزایش اعتماد عمومی و بهبود وضعیت اقتصادی کشور پیش‌بینی می‌شود.»</p> <p>«برای افزایش اعتماد عمومی نسبت به نهادهای مالی، باید شفافیت و پاسخگویی را در اولویت قرار دهیم.»</p>	تغییرات در قوانین مالی	A1	CC
		نیازهای مشتریان	A2	CC
		وجود نهادهای نظارتی	A3	IC
		سیاست‌های داخلی بانک‌ها	A4	IC
		وضعیت اقتصادی کشور	A5	UC
		فرهنگ مالی جامعه	A6	UC
		حکمرانی مالی	A7	AC
		توسعه خدمات دیجیتال	A8	ST
		افزایش اعتماد مشتری	A9	CO

جدول ۴. نتایج مرحله کدگذاری باز اولیه

کدهای باز اولیه
تغییرات در قوانین مالی
نیازهای مشتریان
وجود نهادهای نظارتی
سیاست‌های داخلی بانک‌ها
وضعیت اقتصادی کشور
فرهنگ مالی جامعه
حکمرانی مالی
توسعه خدمات دیجیتال
افزایش اعتماد مشتری
تحولات بازار سرمایه
فناوری‌های نوین
همکاری‌های بین بانکی
فرهنگ سازمانی
زیرساخت‌های مالی
سطح توسعه فناوری
نوآوری در خدمات بانکی
بهبود تجربه کاربری
افزایش درآمد
کاهش هزینه‌های عملیاتی
بهبود کیفیت خدمات
بحران‌های مالی
تغییرات نرخ بهره
نظارت بر انطباق
تأثیرات بین‌المللی
کیفیت خدمات بانکداری
شرایط اجتماعی

کدهای باز اولیه
پاسخگویی به نیاز مشتری
سرمایه‌گذاری در نوآوری
افزایش شفافیت مالی
کاهش ریسک‌های مالی
بهبود تجربه مشتری
افزایش رضایت مشتری
تغییرات جمعیتی
تغییرات اقتصادی
وجود نهادهای غیر دولتی
رویکردهای نوین در مدیریت ریسک
تاریخچه بانکداری کشور
سطح آگاهی مالی
شفافیت و اعتماد
آموزش مشتریان
بهینه‌سازی فرایندها
بهبود کیفیت خدمات
افزایش اعتماد مشتری
رشد سهم بازار
توسعه پایدار
فناوری‌های نوین
تغییرات در رفتار مصرف‌کننده
همکاری با شرکت‌های فناوری
تغییرات در قوانین کار
سطح سرمایه‌گذاری خارجی
امنیت اطلاعات
مدیریت ریسک
گسترش خدمات به مناطق کمتر برخوردار

کدهای باز اولیه
بهبود فرایندهای داخلی
ایجاد شبکه‌های همکاری
افزایش رضایت مشتری
کاهش هزینه‌های عملیاتی
بهبود سلامت مالی جامعه
افزایش نوآوری
بهبود دسترسی به خدمات مالی
افزایش توانمندی‌های نیروی کار
تغییرات نرخ تورم
انتظارات سهامداران
سرمایه‌گذاری در تحقیق و توسعه
نظارت‌های دولتی
وضعیت بازار کار
تنوع خدمات بانکی
توسعه پایدار
مدیریت ریسک هوشمند
تقویت شفافیت مالی
بهینه‌سازی فرایندهای گزارشگری
افزایش توانمندی‌های نیروی کار
افزایش اعتماد مشتری
بهبود کیفیت خدمات
افزایش سرمایه‌گذاری
کاهش ریسک‌های مالی
بهبود تجربه مشتری
رشد سهم بازار
نیاز به شفافیت مالی
تغییرات در تقاضای بازار

کدهای باز اولیه
تقویت شفافیت مالی
بهبود فرایندهای گزارشگری
فرهنگ سازمانی
تعاملات فرهنگی
ادغام فناوری و بانکداری
بهینه‌سازی فرایندهای داخلی
گسترش خدمات دیجیتال
بهبود دسترسی به خدمات مالی
افزایش اعتماد مشتری
افزایش درآمد
تغییرات در الگوهای مصرف
بحران‌های مالی
وجود نهادهای نظارتی
تأثیرات بین‌المللی
سطح توسعه فناوری
کیفیت خدمات بانکداری
افزایش نوآوری
ایجاد شبکه‌های همکاری
سرمایه‌گذاری در نوآوری
افزایش سرمایه‌گذاری
بهبود تجربه مشتری
تغییرات اقتصادی
رقابت با بانک‌های دیجیتال
سیاست‌های مالیاتی
نظارت بر انطباق
وضعیت اجتماعی
تاریخچه بانکداری کشور

کدهای باز اولیه
بهبود تجربه مشتری
سرمایه‌گذاری در نوآوری
بهبود سلامت مالی جامعه
افزایش رضایت مشتری
تحولات بازار سرمایه
تغییرات جمعیتی
همکاری با استارت‌آپ‌ها
وجود نهادهای غیر دولتی
امنیت اطلاعات
حکمرانی مالی
توسعه محصولات مالی جدید
افزایش اعتماد مشتری
بهبود کیفیت خدمات

در گام دوم کدگذاری باز، به مرحله کدگذاری ثانویه می‌پردازیم که در آن پژوهشگر به تحلیل عمیق‌تری از داده‌های کدگذاری شده اولیه می‌پردازد. پس از کدبندی اولیه و تولید مفاهیم متعدد، این مفاهیم به صورت نمودار نمایش داده می‌شوند تا روابط بین آنها به وضوح قابل مشاهده باشد. این نمودارها به پژوهشگر کمک می‌کنند تا ساختار مفاهیم را بهتر درک کند و نقاط قوت و ضعف داده‌ها را شناسایی نماید. در این مرحله، هدف اصلی تولید مقوله‌های کلی‌تر است. پژوهشگر با بررسی دقیق مفاهیم تولیدشده، به دنبال شناسایی الگوهای مشترک بین آنهاست. این فرایند شامل غربال کردن کدهای اولیه است؛ به طوری که پژوهشگر تلاش می‌کند تا داده‌ها را کاهش دهد و تنها کدهایی را حفظ کند که بیشترین ارتباط را با موضوع پژوهش دارند.

این کار به پژوهشگر این امکان را می‌دهد که بر روی مفاهیم کلیدی تمرکز کند و از پیچیدگی‌های غیرضروری بکاهد. در این فرایند، پژوهشگر با بررسی و مقایسه کدها، کدهای مشابه و متداخل را شناسایی می‌کند. این کدها سپس در قالب مقوله‌های واحد سازماندهی می‌شوند، که هر یک نمایانگر یک مفهوم اصلی و کلی‌تر است. این سازمان‌دهی به پژوهشگر کمک می‌کند تا داده‌ها را به صورت

منسجم‌تری تحلیل کند و ارتباطات بین مفاهیم را بهتر درک نماید. نتایج این مرحله در جدول شماره (۵) ارائه شده است که شامل مقوله‌های کلی و نمایه‌های مربوط به هریک از آنهاست. این جدول می‌تواند به‌عنوان یک مرجع مفید برای پژوهشگران آینده عمل کند و به آنها کمک کند تا درک بهتری از ساختار و محتوای داده‌ها داشته باشند. به‌علاوه، این نتایج می‌توانند به تحلیل‌های بیشتر و توسعه نظریه‌های جدید در زمینه مورد پژوهش کمک کنند.

جدول ۵. نتایج مرحله کدگذاری باز ثانویه

مصاحبه‌شونده	کد مصاحبه	کد اولیه	مفاهیم
M.1 (A)	A5	وضعیت اقتصادی کشور	محیط اجتماعی-اقتصادی
M.4 (D)	D2	تغییرات اقتصادی	
M.9 (I)	I1		
M.3 (C)	C2	تغییرات نرخ بهره	
M.6 (F)	F1	تغییرات نرخ تورم	
M.6 (F)	F5	وضعیت بازار کار	
M.4 (D)	D1	تغییرات جمعیتی	
M.10 (J)	J2		
M.8 (H)	H1	تغییرات در الگوهای مصرف	
M.5 (E)	E2	تغییرات در رفتار مصرف‌کننده	
M.1 (A)	A6	فرهنگ مالی جامعه	
M.3 (C)	C6	شرایط اجتماعی	
M.4 (D)	D6	سطح آگاهی مالی	سرمایه‌گذاری و توسعه نوآوری
M.3 (C)	C8	سرمایه‌گذاری در نوآوری	
M.8 (H)	H9		
M.9 (I)	I8		
M.6 (F)	F14	افزایش سرمایه‌گذاری	
M.8 (H)	H10		
M.6 (F)	F3	سرمایه‌گذاری در تحقیق و توسعه	
M.5 (E)	E14	افزایش نوآوری	
M.8 (H)	H7		

مفاهیم	کد اولیه	کد مصاحبه	مصاحبه‌شونده
تحول دیجیتال	توسعه خدمات دیجیتال	A8	M.1 (A)
	رقابت با بانک‌های دیجیتال	I2	M.9 (I)
همکاری فنی	همکاری با شرکت‌های فناوری	E3	M.5 (E)
	همکاری با استارت‌آپ‌ها	J3	M.10 (J)
	فناوری‌های نوین	B2	M.2 (B)
	سطح توسعه فناوری	B6	M.2 (B)
		H5	M.8 (H)
	ایجاد شبکه‌های همکاری	E10	M.5 (E)
H8	M.8 (H)		
تأثیر اجتماعی و مشتری‌محور	آموزش مشتریان	D8	M.4 (D)
	بهبود سلامت مالی جامعه	E13	M.5 (E)
ساختار حاکمیتی و نظارتی	وجود نهادهای نظارتی	A3	M.1 (A)
		H3	M.8 (H)
	نظارت‌های دولتی	F4	M.6 (F)
	وجود نهادهای غیر دولتی	D3	M.4 (D)
		J4	M.10 (J)
	تغییرات در قوانین مالی	A1	M.1 (A)
	تغییرات در قوانین کار	E4	M.5 (E)
	نظارت بر انطباق	C3	M.3 (C)
I4		M.9 (I)	
مبانی تاریخی و زیرساختی	تاریخچه بانکداری کشور	D5	M.4 (D)
		I6	M.9 (I)
	زیرساخت‌های مالی	B5	M.2 (B)
سیاست و محیط قانونی	تغییرات در سیاست‌های مالی	I3	M.9 (I)
	امنیت اطلاعات	E6	M.5 (E)
		J5	M.10 (J)
زمینه سازمانی و فرهنگی	تعاملات فرهنگی	G6	M.7 (G)
	فرهنگ سازمانی	B4	M.2 (B)
		G5	M.7 (G)

مفاهیم	کد اولیه	کد مصاحبه	مصاحبه‌شونده
بهینه‌سازی فرایندها	بهینه‌سازی فرایندها	D9	M.4 (D)
	بهبود فرایندهای داخلی	E9	M.5 (E)
	بهینه‌سازی فرایندهای گزارشگری	F10	M.6 (F)
	بهبود فرایندهای گزارشگری	G5	M.7 (G)
	بهینه‌سازی فرایندهای داخلی	G8	M.7 (G)
عدم قطعیت‌ها و مدیریت ریسک	مدیریت ریسک هوشمند	F8	M.6 (F)
	مدیریت ریسک	E7	M.5 (E)
	رویکردهای نوین در مدیریت ریسک	D4	M.4 (D)
	کاهش ریسک‌های مالی	C10	M.3 (C)
		F15	M.6 (F)
	افزایش توانمندی‌های نیروی کار	E16	M.5 (E)
		F11	M.6 (F)
	بحران‌های مالی	C1	M.3 (C)
H2		M.8 (H)	
تأثیرات بین‌المللی	C4	M.3 (C)	
	H4	M.8 (H)	
پاسخگویی به مشتری	پاسخگویی به نیازهای مشتری	A2	M.1 (A)
		C7	M.3 (C)
	نیازهای مشتریان	A2	M.1 (A)
انتظارات سهامداران	F2	M.6 (F)	
بهبود عملکرد بازار	رشد سهم بازار	D12	M.4 (D)
		F17	M.6 (F)
	افزایش درآمد	B9	M.2 (B)
		G12	M.7 (G)
	کاهش هزینه‌های عملیاتی	B10	M.2 (B)
E12		M.5 (E)	

مفاهیم	کد اولیه	کد مصاحبه	مصاحبه‌شونده
مشتری محور	افزایش رضایت مشتری	C12	M.3 (C)
		D11	M.4 (D)
		I10	M.9 (I)
	بهبود تجربه مشتری	C11	M.3 (C)
		F16	M.6 (F)
		H11	M.8 (H)
		I7	M.9 (I)
	بهبود کیفیت خدمات	B11	M.2 (B)
		D10	M.4 (D)
		F13	M.6 (F)
		J9	M.10 (J)
		B11	M.2 (B)
		D10	M.4 (D)
		F13	M.6 (F)
		J9	M.10 (J)
	بهبود دسترسی به خدمات مالی	E15	M.5 (E)
		G10	M.7 (G)
	تنوع خدمات بانکی	F6	M.6 (F)
	افزایش اعتماد مشتری	A9	M.1 (A)
		D11	M.4 (D)
		F12	M.6 (F)
		G11	M.7 (G)
	شفافیت و اعتماد	D7	M.4 (D)
بهبود تجربه کاربری	B8	M.2 (B)	
نوآوری در خدمات بانکی	B7	M.2 (B)	
ادغام فناوری و بانکداری	G7	M.7 (G)	

مفاهیم	کد اولیه	کد مصاحبه	مصاحبه‌شونده
	گسترش خدمات به مناطق کمتر برخوردار	E8	M.5 (E)
	کیفیت خدمات بانکداری	C5	M.3 (C)
		H6	M.8 (H)
محرك‌های بازار خارجی و اقتصادی	تحولات بازار سرمایه	B1	M.2 (B)
		J1	M.10 (J)
	تغییرات در تقاضای بازار	G2	M.7 (G)
روندهای اجتماعی و رفتاری	توسعه پایدار	D13	M.4 (D)
		F7	M.6 (F)
حکمرانی مالی	شفافیت مالی	F9	M.6 (F)
		G3	M.7 (G)
		G1	
		C9	M.3 (C)
	مسئولیت‌پذیری	A7	M.1 (A)
	ثبات مالی	D14	M.4 (D)
	عدالت و دسترسی	J6	M.10 (J)
	ضابطه‌مندی	I11	M.9 (I)

کدگذاری محوری

«در مرحله کدگذاری محوری، تمرکز از شناسایی کدهای مجزا (که در کدگذاری باز «۱۲۰» کد اولیه استخراج شده از ۱۰ مصاحبه» انجام شد) به ایجاد پیوند و شبکه مفهومی بین طبقات منتقل شد. هدف اصلی در این مرحله، شناسایی یک مقوله هسته‌ای که فرایند اصلی را توضیح می‌دهد، و سپس چیدمان سایر طبقات حول آن براساس الگوی پارادایم بود. براساس این، طبقات شناسایی شده در قالب شرایط علی، زمینه‌ای، مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها سازمان‌دهی شدند تا روابط علت و معلولی میان آنها روشن شود. این فرایند مقایسه‌ای و تحلیلی، به شکل‌گیری یک چهارچوب نظری اولیه منجر شد که در آن، مقوله هسته‌ای به‌عنوان محور اصلی، سایر عوامل را به یکدیگر مرتبط می‌کند و داستان پدیده حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب را روایت می‌کند.»

جدول ۶. نتایج کدگذاری محوری

مفهوم همیشگی	مقوله‌های کلی	مقوله‌های فرعی	مفاهیم استخراج شده از کدگذاری باز ثانویه	کدهای استخراجی از کل مصاحبه‌شونده‌ها
طراحی الگوی مفهومی حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب	عوامل علی	محیط اجتماعی-اقتصادی	وضعیت اقتصادی کشور	A5, D2, I1, C2, F1, F5, D1, J2, H1, E2, A6, C6, D6
			تغییرات اقتصادی	
			تغییرات نرخ بهره	
			تغییرات نرخ تورم	
			وضعیت بازار کار	
			تغییرات جمعیتی	
			تغییرات در الگوهای مصرف	
			تغییرات در رفتار مصرف‌کننده	
			فرهنگ مالی جامعه	
			شرایط اجتماعی	
سطح آگاهی مالی				
طراحی الگوی مفهومی حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب	عوامل علی	محرك‌های بازار خارجی و اقتصادی	تحولات بازار سرمایه	B1, J1, G2
			تغییرات در تقاضای بازار	
طراحی الگوی مفهومی حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب	عوامل علی	روندهای اجتماعی و رفتاری	توسعه پایدار	D13, F7
			مقوله محوری	حکمرانی مالی مطلوب
مسئولیت‌پذیری				
ثبات مالی				
عدالت و دسترسی				
ضابطه‌مندی				

C8, H9, I8, F14, H10, F3, E14, H7	سرمایه‌گذاری و توسعه نوآوری	مداخله‌گر	یستر محیطی	طراحی الگوی مفهومی حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب
A8, I2	تحول دیجیتال			
E3, J3, B2, B6, H5, E10, H8	همکاری فنی			
D8, E13, I9	تأثیر اجتماعی و مشتری‌محور	زمینه‌ای		
A3, H3, F4, D3, J4, A1, E4, C3, I4	ساختار حاکمیتی و نظارتی			
D5, I6, B5	مبانی تاریخی و زیرساختی			
I3, E6, J5	سیاست و محیط قانونی			
G6, B4, G5	زمینه سازمانی و فرهنگی	ارتقای کارایی و اثربخشی		
D9, E9, F10, G5, G8	بهبودسازی فرایندها			
A2, C7, A2, F2	پاسخگویی به مشتری	بهبود عملکرد بازار	پیامدها	
D12, F17, B9, G12, B10, E12	رشد سهم بازار			
	افزایش درآمد			
	کاهش هزینه‌های عملیاتی			
C12, D11, I10, C11, F16, H11, I7, B11, D10, F13, J9, E15, G10, F6, A9, D11, F12, G11, D7, B8, B7, G7, E8, C5, H6, B11, D10, F13, J9	افزایش رضایت مشتری	مشتری‌محور		
	بهبود تجربه مشتری			
	بهبود کیفیت خدمات			
	بهبود دسترسی به خدمات مالی			
	تنوع خدمات بانکی			
	افزایش اعتماد مشتری			
	شفافیت و اعتماد			
	بهبود تجربه کاربری			

	نوآوری در خدمات بانکی		طراحی الگوی مفهومی حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب
	ادغام فناوری و بانکداری		
	گسترش خدمات به مناطق کمتر برخوردار		
	کیفیت خدمات بانکداری		
F8 E7, D4, C10, F15, E16, F11, C1, H2, C4, H4	مدیریت ریسک هوشمند	عدم قطعیت‌ها و مدیریت ریسک	
	مدیریت ریسک		
	رویکردهای نوین در مدیریت ریسک		
	کاهش ریسک‌های مالی		
	افزایش توانمندی‌های نیروی کار		
	بحران‌های مالی		
	تأثیرات بین‌المللی		

کدگذاری انتخابی و ارائه مدل مفهومی

طبق گفته کوربین و استراوس (۲۰۱۴)^۱، کدگذاری انتخابی یک فرایند نظام‌مند است که در آن مقوله‌های اصلی انتخاب و ارتباط آنها با سایر مقوله‌ها بررسی می‌شود تا اعتبار روابط تقویت و نقاط خالی پر شود. این مرحله به‌عنوان آخرین مرحله کدگذاری شناخته می‌شود و به پژوهشگر این امکان را می‌دهد که مفاهیم و مقوله‌ها را تقویت کند و روابط بین آنها را به‌طور مؤثری تحلیل نماید. در این مرحله، داده‌های سازمان‌دهی شده در قالب مقوله‌های مختلف و در ابعاد محدودتری دسته‌بندی می‌شوند تا تئوری داده‌بنیاد شکل گیرد. پژوهشگر با دقت و جوه مشترک مؤلفه‌های استخراج‌شده از مراحل قبلی را شناسایی و آنها را در یک مدل پارادایمی طبقه‌بندی می‌کند.

این مدل پارادایمی به‌عنوان چهارچوب کلی عمل می‌کند و می‌تواند به تحلیل و تبیین روابط موجود بین مقوله‌ها کمک نماید. هدف اصلی در این مرحله شناسایی یک یا دو طبقه اصلی است که با تمامی

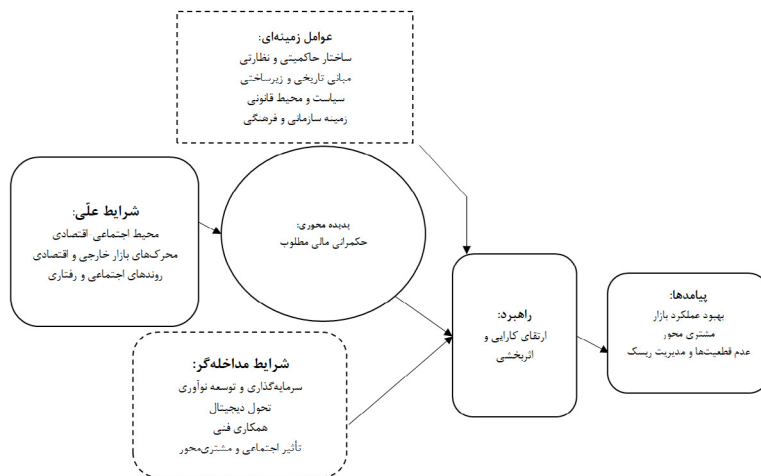
1. Corbin & Strauss

طبقات دیگر مرتبط هستند و نظریه‌ای جامع و منسجم را ایجاد کنند. این طبقات می‌توانند به‌عنوان پایه‌های نظریه داده‌بنیاد عمل کنند و به پژوهشگر کمک کنند تا درک بهتری از پدیده مورد مطالعه پیدا کند. با پیشرفت در این مرحله، نظریه داده‌بنیاد به استحکام خود می‌رسد و پژوهشگر ممکن است با انجام اصلاحات، مقوله‌ها را مورد تجدیدنظر قرار دهد تا به تئوری دقیق‌تری دست یابد.

افزون‌براین، با توجه به اشباع نظری در مقوله‌ها، نیازی به کدگذاری مجدد داده‌ها نخواهد بود. این به این معناست که پژوهشگر می‌تواند ادعای اشباع بودن مقوله‌ها و اعتبار مدل را نسبت به ادبیات پژوهش مطرح کند. این ادعا به‌ویژه در زمینه‌های مختلف علمی و عملی می‌تواند اعتبار یافته‌ها را افزایش دهد و به پژوهشگران و متخصصان در این حوزه کمک کند. مقوله محوری این پژوهش «حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب» است که با تمامی مقوله‌های دیگر ارتباط دارد و به‌وفور در داده‌ها مورد اشاره قرار گرفته است. این مقوله به‌عنوان یک مفهوم کلیدی در تحلیل حکمرانی مالی و تأثیرات آن در فرایندهای اقتصادی و اجتماعی کشور شناخته می‌شود. تئوری داده‌بنیاد مرتبط با این مقوله در صنعت بانکداری ارائه می‌شود و از روش‌های ترسیمی برای نمایش آن استفاده خواهد شد. این نمایش ترسیمی می‌تواند به‌عنوان ابزاری بصری کمک کند تا روابط پیچیده بین مقوله‌ها و تأثیرات آنها به‌طور واضح‌تر ارائه و به درک عمیق‌تری از حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب منجر شود.

سؤال اصلی

الگوی حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب، چگونه است؟

شکل ۱. مدل پارادایمی پژوهش

نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش در قالب مدل پارادایمی حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب، به‌روشنی مقوله محوری و ابعاد مختلف آن را روشن می‌کند. این مدل شامل شرایط علی مانند محیط اجتماعی-اقتصادی محرک‌های بازار خارجی و روندهای اجتماعی و رفتاری است که به‌عنوان پایه‌های اساسی برای تحقق حکمرانی مالی در نظر گرفته می‌شوند. عوامل زمینه‌ای نظیر ساختار حاکمیتی و نظارتی، مبانی تاریخی و زیرساختی، سیاست و محیط قانونی، زمینه سازمانی و فرهنگی نیز نقش مهمی در ایجاد بسترهای مناسب برای اجرای این مدل دارند. شرایط مداخله‌گر همچون سرمایه‌گذاری و توسعه نوآوری، تحول دیجیتال، همکاری فنی، تأثیر اجتماعی و مشتری‌محور، به‌عنوان ابزارهای کلیدی در پیاده‌سازی مدل حکمرانی مالی معرفی می‌شوند. این شرایط می‌توانند به ارتقای کارایی و اثربخشی نهادهای غیردولتی کمک کنند و زمینه‌ساز ایجاد شفافیت مالی، مسئولیت‌پذیری، ثبات مالی، عدالت و دسترسی، ضابطه‌مندی در فرایندهای حکومتی شوند. راهبردهای تعاملی، از جمله بهینه‌سازی فرایندها، پاسخگویی به مشتری، نیز به‌عنوان عناصر ضروری در این مدل مطرح شده‌اند. این راهبردها می‌توانند به تقویت اعتماد عمومی و مشارکت شهروندان در فرایند حکمرانی کمک کنند.

در نهایت، مدل ارائه شده می‌تواند به‌عنوان راهنمایی برای برنامه‌ریزی راهبردی مدیران بانک‌های خصوصی کرمانشاه عمل کند. با بهره‌گیری از این مدل، مدیران می‌توانند به بهبود کیفیت خدمات و رعایت اصول انقلابی و ارزش‌های الهی در نظام حکمرانی کمک کنند و در نتیجه به تحقق اهداف گام دوم انقلاب نزدیک‌تر شوند. در ادامه به تشریح سؤالات داده‌بنیاد پرداخته شده است:

طراحی الگوی حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب، چگونه است؟

الگوی به دست آمده در فصل چهارم شکل ۴-۱ مدل حکمرانی مالی را به‌خوبی نشان داد. این الگو با پژوهش‌های نجارزاده (۱۴۰۴)، شعبانی (۱۴۰۲)، طهماسبی آقبلاغی و همکاران (۱۴۰۰) و فشاری و پورغفار (۱۳۹۳) همخوان بود. الگوی مفهومی حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب شامل شش مؤلفه کلیدی است که به‌طور متقابل بر یکدیگر تأثیر می‌گذارند. نخستین مؤلفه، عوامل علی است که شامل محیط اجتماعی-اقتصادی، محرک‌های بازار خارجی و اقتصادی و روندهای اجتماعی و رفتاری می‌شود.

این عوامل می‌توانند به تقویت اعتماد عمومی و کاهش فساد و افزایش شفافیت منجر شوند.

دومین مؤلفه، زمینه‌هاست که ساختار حاکمیتی و نظارتی، مبانی، تاریخی و زیرساختی، سیاست و محیط قانونی و زمینه‌سازمانی و فرهنگی را شامل می‌شود و تأثیر عمیقی بر رفتارهای مالی و نحوه حکمرانی دارند. سومین مؤلفه، مداخله‌گرها است که سرمایه‌گذاری و توسعه نوآوری، تحول دیجیتال و تأثیر اجتماعی و مشتری‌محور را دربرمی‌گیرد. این مؤلفه‌ها می‌توانند به ایجاد چهارچوب‌های قانونی مؤثر و بهبود کارایی فرایندهای مالی کمک کنند. چهارمین مؤلفه، راهبردهاست که به مشارکت عمومی در تصمیم‌گیری‌های مالی اشاره دارد و می‌تواند اعتماد و مسئولیت‌پذیری را افزایش دهد.

پنجمین مؤلفه، پیامدهاست که شامل بهبود عملکرد بازار، مشتری‌محوری، عدم قطعیت‌ها و مدیریت ریسک می‌شود. نهایتاً، پدیده‌محوری حکمرانی مالی مؤثر، نتیجه تعامل مثبت بین تمامی این مؤلفه‌هاست و این الگو می‌تواند زمینه‌ساز رشد پایدار اقتصادی و توسعه نظام مالی باشد.

عوامل علی اثرگذار بر طراحی الگوی حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب کدامند؟

عوامل علی در حکمرانی مالی شامل محیط اجتماعی-اقتصادی، محرک‌های بازار خارجی و اقتصادی و روندهای اجتماعی و رفتاری می‌شود که هر یک تأثیرات مثبتی بر حکمرانی مالی دارند. محیط اجتماعی-اقتصادی پایدار (مانند ثبات اقتصادی و عدالت اجتماعی) می‌تواند به افزایش اعتماد عمومی به نظام مالی منجر شود. محرک‌های بازار خارجی و اقتصادی مثبت (مثل فرصت‌های تجاری جدید) می‌تواند به بهبود کارایی نظام مالی و جذب سرمایه‌گذاری کمک کند و روندهای اجتماعی و رفتاری سازنده (مثل گرایش به شفافیت مالی) می‌تواند فساد را کاهش داده و دسترسی به خدمات مالی را گسترش دهد. ترکیب این عوامل با مدیریت صحیح می‌تواند به تقویت اعتماد عمومی، کاهش فساد و بهبود کارایی نظام مالی منجر شود و زمینه را برای حکمرانی مالی پایدار فراهم کند.

عوامل محوری طراحی الگوی حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب کدامند؟

حکمرانی مالی به مجموعه‌ای از فرایندها، ساختارها و مکانیسم‌های مدیریت، نظارت و تنظیم نظام مالی یک کشور یا سازمان اطلاق می‌شود. این مفهوم حول تضمین کارایی، شفافیت، مسئولیت‌پذیری و پایداری سیستم مالی می‌چرخد و هدف آن ایجاد محیطی امن، منصفانه و قابل اعتماد برای فعالیت‌های مالی است. اصول کلیدی حکمرانی مالی شامل شفافیت (انتشار اطلاعات مالی واضح)، مسئولیت‌پذیری (پاسخگویی نهادهای مالی به ذی‌نفعان)، ثبات مالی (حفظ سلامت نظام مالی برای جلوگیری از بحران)، عدالت و دسترسی (فرصت برابر دسترسی به خدمات مالی) و ضابطه‌مندی (تنظیم فعالیت‌های مالی توسط نهادهای ناظر) می‌شود.

اهداف اصلی آن کاهش فساد و ریسک، تسهیل رشد اقتصادی، تقویت اعتماد عمومی و ایجاد محیطی برای جذب سرمایه‌گذاری و رشد پایدار است. اجزای کلیدی شامل نهادهای ناظر (مثل بانک مرکزی)، قوانین و مقررات مالی، فرایندهای نظارتی و فناوری مالی می‌باشد. حکمرانی مالی نقشی حیاتی در مقابله با چالش‌های جهانی مثل بحران‌های مالی، نابرابری اقتصادی و تحولات دیجیتال دارد و پایه‌ای برای ثبات اقتصادی، رفاه اجتماعی و تحقق اهداف توسعه پایدار محسوب می‌شود. در نتیجه، حکمرانی مالی یک پایه اساسی برای ثبات اقتصادی، رفاه اجتماعی و اعتماد عمومی محسوب می‌شود.

عوامل زمینه‌ای اثرگذار در طراحی الگوی حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب کدام‌اند؟

جدول ارائه‌شده به بررسی ساختار حاکمیتی و نظارتی، مبانی تاریخی و زیرساختی، سیاست و محیط قانونی، زمینه سازمانی و فرهنگی می‌پردازد که این عناصر به‌عنوان زمینه‌های کلیدی در حکمرانی مالی عمل می‌کنند:

- ساختار حاکمیتی و نظارتی: به نهادها و مکانیسم‌های نظارتی (مثل بانک مرکزی، سازمان بورس) اشاره دارد که مسئولیت تنظیم و کنترل فعالیت‌های مالی را بر عهده دارند.
- مبانی تاریخی و زیرساختی: شامل تاریخچه نظام مالی، زیرساخت‌های فنی (مثل شبکه بانکی) و بنیان‌های اقتصادی که چهارچوب عملکردی حکمرانی مالی را شکل می‌دهند.
- سیاست و محیط قانونی: شامل قوانین مالی، مقررات ضدپولشویی و سیاست‌های اقتصادی که فعالیت‌های مالی را هدایت و محدود می‌کنند.
- زمینه سازمانی و فرهنگی: به فرهنگ سازمانی نهادهای مالی (مثل اخلاق حرفه‌ای) و ارزش‌های اجتماعی مرتبط با نظام مالی اشاره دارد که بر رفتارهای مالی تأثیرگذار است.
- این عناصر به‌طور متقابل بر حکمرانی مالی تأثیر می‌گذارند و پایه‌های استحکام، شفافیت و مسئولیت‌پذیری در نظام مالی را فراهم می‌کنند.

عوامل مداخله‌گر طراحی الگوی حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب کدام‌اند؟

- جدول ارائه‌شده به بررسی سرمایه‌گذاری و توسعه نوآوری، تحول دیجیتال، همکاری فنی، تأثیر اجتماعی و مشتری‌محور بودن در حکمرانی مالی می‌پردازد که این عناصر به‌عنوان مداخله‌گرهای کلیدی عمل می‌کنند:
- سرمایه‌گذاری و توسعه نوآوری: تأمین منابع مالی برای پروژه‌های جدید و خلاقانه در حوزه مالی مثل (fintech) که به بهبود کارایی و تنوع خدمات کمک می‌کند.
 - تحول دیجیتال: استفاده از فناوری‌های دیجیتال مثل بلاکچین AI، برای افزایش شفافیت، کاهش هزینه‌ها و ارتقاء دسترسی به خدمات مالی.
 - همکاری فنی: تبادل دانش و تجربه بین نهادهای مالی (مثل بانک‌ها یا سازمان‌های بین‌المللی) برای تقویت ظرفیت‌سازی و حل چالش‌ها.

• **تأثیر اجتماعی:** توجه به پیامدهای اجتماعی فعالیت‌های مالی مثل کاهش فقر یا ارتقا که اعتماد عمومی را تقویت می‌کند.

• **مشتری محور بودن:** تمرکز بر نیازها و انتظارات مشتریان (مثل سپرده‌گذاران یا سرمایه‌گذاران) برای طراحی محصولات و خدمات مناسب.

این عناصر با ایجاد چهارچوب‌های قانونی مؤثر و بهبود کارایی فرایندهای مالی، پایه‌های حکمرانی مالی پایدار را تقویت می‌کنند.

راهبردهای طراحی طراحی الگوی حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب کدامند؟

جدول ارائه‌شده به بررسی سه راهبرد کلیدی در حکمرانی مالی می‌پردازد: فناوری‌های نوین، مشارکت عمومی و نهادهای بین‌المللی. این راهبردها تأثیرات خاصی بر بهبود حکمرانی مالی و افزایش کارایی سیستم‌های مالی دارند. فناوری‌های نوین از جمله بلاک‌چین، داده‌های کلان و هوش مصنوعی می‌توانند به بهبود شفافیت و امنیت اطلاعات مالی کمک کنند و فرایندها را تسریع و هزینه‌های اجرایی را کاهش دهند. همچنین، این فناوری‌ها می‌توانند به ارائه خدمات مالی جدید و بهبود یافته منجر شوند که دسترسی به منابع مالی را برای افراد و کسب‌وکارها تسهیل می‌کنند. مشارکت عمومی نیز با جذب جامعه در تصمیم‌گیری‌های مالی و اقتصادی می‌تواند به بهبود حکمرانی کمک کند. این مشارکت، از طریق مشاوره‌های عمومی و نظرسنجی‌ها، می‌تواند اعتماد عمومی را افزایش دهد و نهادها را به مسئولیت‌پذیری بیشتری ترغیب کند. در نهایت، همکاری با نهادهای بین‌المللی مانند بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول می‌تواند به انتقال دانش و فناوری و بهبود استانداردهای جهانی در حکمرانی مالی کمک کند. این سه راهبرد به‌طور هم‌زمان می‌توانند به ایجاد محیطی پایدارتر و کارآمدتر در نظام مالی منجر شوند و به رشد پایدار اقتصادی کمک کنند.

پیامدهای طراحی الگوی حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب کدامند؟

جدول ارائه‌شده به بررسی دو پیامد کلیدی در حوزه حکمرانی مالی می‌پردازد: اعتماد عمومی و بهبود وضعیت مالی. افزایش اعتماد عمومی زمانی رخ می‌دهد که فرایندهای مالی به‌صورت شفاف و پاسخگو

اجرا شوند. این اعتماد نه تنها موجب افزایش مشارکت مردم در فعالیت‌های اقتصادی می‌شود، بلکه به نهادها کمک می‌کند تا به راحتی منابع مالی جذب کنند. در مقابل، کاهش اعتماد عمومی می‌تواند افراد و سرمایه‌گذاران را از سرمایه‌گذاری در پروژه‌ها و نهادهای مالی منصرف کند و به رکود اقتصادی و محیطی نامناسب برای رشد و توسعه منجر شود.

بهبود وضعیت مالی نیز به معنای مدیریت مؤثرتر منابع مالی و کاهش هزینه‌های اضافی است که تأثیر مثبت بر رشد اقتصادی دارد و می‌تواند باعث افزایش تولید و اشتغال شود. با بهبود وضعیت مالی، سرمایه‌گذاری در پروژه‌های جدید و نوآورانه تسهیل می‌شود و این امر به رونق اقتصادی و بهبود معیشت عمومی منجر می‌شود. به طور کلی، اعتماد عمومی و بهبود وضعیت مالی دو عامل اساسی در حکمرانی مالی هستند که به طور متقابل بر یکدیگر تأثیر می‌گذارند و این چرخه مثبت می‌تواند به توسعه پایدار اقتصادی کمک کند.

برای رفع این محدودیت‌ها و بهبود کیفیت پژوهش‌های آینده، می‌توان به ارائه پیشنهاداتی به شرح زیر پرداخت. چنین پیشنهاداتی می‌توانند به محققان کمک کند تا پژوهش‌های جامع‌تری را طراحی و اجرا نمایند و به نتایج معتبرتری دست یابند:

۱. استفاده از روش‌های کمی: در مطالعات آینده، پیشنهاد می‌شود که از روش‌های کمی مانند پرسش‌نامه‌ها بهره‌گیری شود تا داده‌های عمیق‌تری جمع‌آوری و تنوع بیشتری در نتایج حاصل شود.
۲. گسترش دامنه تحقیق: پیشنهاد می‌شود این پژوهش در جوامع مختلف، از جمله بانک‌های دولتی ارائه‌دهنده خدمات، انجام شود تا نتایج به دست آمده قابلیت تعمیم‌پذیری بیشتری داشته باشند.
۳. بررسی عوامل محدودکننده: توصیه می‌شود عوامل مؤثر مانند محدودیت‌های سازمانی در ارزیابی حکمرانی مالی در گام دوم انقلاب به طور کارآمد بررسی شوند تا درک بهتری از چالش‌های موجود در این حوزه به دست آید.

منابع

- ازغدی رحیم‌پور، حسن (۱۴۰۳). اصلاح نظام «بانکی»، ضرورت دیرشده «گام دوم انقلاب» (آیا بانک‌ها ربوی است؟). rahimpour.ir
- بهرامی، حسین (۱۳۹۸). تحقق گام دوم انقلاب اسلامی از منظر حکمرانی اقتصادی. اولین همایش ملی حکمرانی اسلامی. govanceschool.ir
- ترابی کلاته قاضی، علی (۱۴۰۰). بیانیه گام دوم انقلاب؛ سند طرح‌ریزی راهبردی حرکت در مرحله دوم انقلاب اسلامی. مطالعات مدیریت راهبردی دفاع ملی، ۵(۱۷)، ۷۱-۱۰۰. 20.1001.1.746 72588.1400.5.17.3.5
- ثمالی، امیرحسین (۱۴۰۳). بیانیه گام دوم و سطوح مختلف حکمرانی، تاریخ انتشار مطلب: gaame2.ir .۱۴۰۳/۰۸/۰۱
- حسین‌زاده، فاطمه (۱۴۰۳). تأثیر فرهنگ سازمانی بر توسعه تفکر استراتژیک: مورد مطالعه بانک آینده، اولین همایش علوم انسانی با رویکرد نوین. civilica.com/doc/2069694
- حسینی، پروین (۱۴۰۴). گام دوم انقلاب؛ نقشه راه درخشان جوانان برای ساختن ایران آینده. خبرگزاری تسنیم، شناسه خبر: ۲۳۸۳۷ تاریخ انتشار: ۱۴ شهریور ۱۴۰۴، ساعت: ۱۲:۰۷. tasnimnews.ir
- خیر فارسی (۱۴۰۴). رشد ۸ درصدی در گرو اصلاح حکمرانی مالی؛ دستورکاری برای ۶ حوزه کلیدی اقتصاد، ۵ مهر ۱۴۰۴، ساعت: ۰۶:۰۴. jahbak.ir
- خبرگزاری موج (۱۴۰۱). آموزش نیروی انسانی، مؤلفه مؤثر بر موفقیت بانک. کدخبر: ۴۶۹۳۲۲، تاریخ چاپ: ۱۴۰۱/۰۵/۱۱، ساعت: ۲۶:۳۷:۲۲. mojnews.com
- دنیای اقتصاد (۱۳۹۹). ۳ سکانس از تحریم ثانویه به ۱۸ بانک ایرانی، تاریخ چاپ: ۱۹/۰۷/۱۳۹۹، شماره خبر: ۳۷۰۰۰۶۷. donya-e-eqtasad.com
- دنیای اقتصاد (۱۴۰۲). مدل بهینه حکمرانی مالی، شماره روزنامه: ۵۷۶۸، تاریخ چاپ: donya-e-eqtasad.com .۳۹۸۱۸۳۸ شماره خبر: ۱۳/۰۴/۱۴۰۲
- دنیای اقتصاد (۱۴۰۳). استفاده از ابزارهای هوش مصنوعی در فرایندهای امنیتی و نظارتی بانک مرکزی. ۲ بهمن ۱۴۰۳، ساعت: ۹:۴۰، کد خبر ۶۳۵۳۴۹۳. donya-e-eqtasad.com

- دنیای اقتصاد (۱۴۰۳). بانک‌های خصوصی، موفقیت یا چالش؟ شماره روزنامه: ۶۱۸۲، تاریخ چاپ: ۱۴۰۳/۱۰/۱ شماره خبر: ۴۱۳۵۴۸۳. donya-e-eqtasad.com
- خامنه‌ای، سیدعلی (۱۳۹۲). سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی. ابلاغیه به سران قوا و مسئولین کشور. www.leader.ir
- سلگی، محمد (۱۳۹۷). حاکمیت شرکتی و مدیریت ریسک: شواهدی از بانک‌های ایرانی. فصلنامه پژوهش‌های پولی-بانکی، ۱۱(۳۷)، ۴۶۷-۵۰۰. 20.1001.1.26453355.1397.11.37.3.6
- سلیمانی، باقر (۱۴۰۰). امنیت نرم و ضرورت توسعه آن در گام دوم انقلاب اسلامی. همایش تخصصی تهدیدات نوپدید نظامی در گام دوم انقلاب اسلامی. civilica.com/doc/1421714
- شعبانی، مهشاد (۱۴۰۲). بررسی روش‌های مختلف حقوقی جهت ایجاد توسعه بانکداری اسلامی، کنفرانس بین‌المللی علوم انسانی، علوم آموزشی، حقوق و علوم اجتماعی. civilica.com/doc/1863372
- طهماسبی آقبلاغی، داریوش، شهبازی، میثم، و اوضاعی، افسانه (۱۴۰۰). ارائه چارچوب همکاری راهبردی بین نظام بانکی خصوصی فینتکها در ایران. مدیریت توسعه فناوری، ۹(۱)، ۶۶-۴۱. https://doi.org/10.22104/JTDM.2021.4781.2761
- عبده تبریزی، حسین، تهرانی، رضا، امام وردی، قدرت‌الله، فلاح‌پور، سعید، و باغانی، علی (۱۴۰۱). سنجش شفافیت اطلاعات بانک‌های خصوصی منتخب براساس استانداردهای حسابداری مالی. مجله علمی پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی، ۱۴(۵۵)، ۱-۲۲. https://doi.org/10.30495/faar.2022.697084
- عرفانی، علیرضا، و محمدمرادی، صدیقه (۱۴۰۰). مسئولیت اجتماعی و عملکرد مالی بانک‌ها در ایران. فصلنامه پژوهش‌های پولی-بانکی، ۱۴(۴۹)، ۵۳۵-۵۶۰. 20.1001.1.26453355.1400.14.49.2.0
- غالمی، سعید و دین محمدی، حسین و رضائی، اسماعیل، و غالمی، امین (۱۴۰۳). حکمرانی، عدالت و پیشرفت در بیانیه گام دوم انقلاب، اولین کنفرانس ملی حکمرانی و نظام سیاست‌گذاری فرهنگی. civilica.com/doc/2209146

- فشاری، مجید، و پورغفار، جواد (۱۳۹۳). بررسی و تبیین الگوی اقتصاد مقاومتی در اقتصاد ایران.

مجله اقتصادی (دوماهنامه بررسی مسائل و سیاست‌های اقتصادی). ۱۴(۵ و ۶)، ۲۹-۴۰. <http://ejip.ir/article-۱-۶۷۲-fa.html>

- فیض عارفی، مجید، و حافظیان، مریم (۱۴۰۳). ارزیابی مدیریت ریسک در بانکداری ایران براساس

اصول راهنمای IFSB. مدیریت نوآوری و راهبردهای عملیاتی، ۴(۲)، ۱۱۷-۱۳۶. <https://doi.org/10.22105/imos.2021.293417.1134>

- قزایی، فاطمه، میرزازاده، زهراسادات، سروری، ساناز، و فهیم دوین، حسن (۱۴۰۳). طراحی مدل

حاکمیت مالی مطلوب باشگاه‌های حرفه‌ای فوتبال ایران از دیدگاه خبرگان. مطالعات جامعه‌شناختی در ورزش، ۴(۳)، ۲۵۷-۲۶۹. <https://doi.org/10.30486/4s.2023.1990484.1139>

- کلیچ، لیلا، عقیلی، سیدوحید، و خجسته باقرزاده، حسن (۱۴۰۰). تحلیل مضامین اقتصادی بیانیه

گام دوم انقلاب. فصلنامه علمی مطالعات الگوی پیشرفت اسلامی ایرانی، ۹(۴)، ۲۵۵-۲۸۰. www.ipoba.ir/article_144430.html

- مرتضی‌نیا، حمید، و قرقچیان، صادق (۱۴۰۰). اهمیت تحقق حکمرانی اقتصادی مردم پایه در گام دوم

انقلاب. سومین همایش ملی و اولین همایش بین‌المللی حکمرانی متعالی. governanceschool.ir - معاونت پژوهش‌های اقتصادی (۱۳۹۴). الگوی تأمین مالی شرکت‌های کوچک و متوسط. https://report.mrc.ir/article_6286_40945dee6b75a59e0af813d5b5fa2302.pdf

- معلی، حمزه (۱۳۹۸). عمل به «بیانیه گام دوم انقلاب» مسیر شکوفایی اقتصاد کشور. رسانه مسیر

اقتصاد، شناسه: ۱۴/۱۰۵۴۷۰، دی ۱۳۹۸، ساعت: ۰۹:۳۰. masireqtesad.ir

- نجارزاده، ابوالفضل (۱۴۰۴). چالش‌ها و راهکارهای تنظیم‌گری فناوری‌های مالی بین‌المللی، اولین

همایش ملی حقوق بانکی. civilica.com/doc/2432207

- نظری، امین، مجیدی، مریم، افشارنژاد، علیرضا، و قاسمی، مرتضی (۱۴۰۴). ارائه الگوی ساختاری

مؤلفه‌های حکمرانی سازمانی در نظام بانکی. توسعه فردی و تحول سازمانی، ۱(۳)، ۱-۱۶. <https://doi.org/10.61838/kman.jpdot.3.1.18>

- یوسفی، مهدیه، و وزیر، مجید، و یاقوتی، ابراهیم (۱۳۸۷). وابستگی اقتصاد ایران به نفت. مجله اقتصاد انرژی، شماره ۱۰۶/۱۰۵، ۱۰-۱۵
- یوسفی، مهدیه، و وزیر، مجید، و یاقوتی، ابراهیم (۱۴۰۲). مجموعه سیاست‌های کلی نظام ابلاغ‌شده توسط مقام معظم رهبری، تاریخ تصویب: ۲۱/۱۲/۱۴۰۲. <https://rc.majlis.ir/fa/law/show/1800084>
- یوسفی، مهدیه، و وزیر، مجید، و یاقوتی، ابراهیم (۱۴۰۳). رویکرد بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی نسبت به فساد اقتصادی و اداری و سازوکارهای پیشگیری از آن در حقوق کیفری ایران، فقه جزای تطبیقی، ۴(۱)، ۶۴-۷۸. <https://doi.org/10.22034/jccj.2024.370579.1131>

References

- 'Abduh Tabrīzī, H., Tehrānī, R., Imām Vardī, Q., Fallāhpūr, S., & Bāghānī, 'A. (1401 H.sh./2022). Sanjish-i shaffāfiyat-i iṭṭilā'āt-i bānkhā-yi khuṣūṣī-yi muntakhab bar asās-i iṣtāndārdhā-yi ḥisābdārī-yi māli [Measuring the transparency of information of selected private banks based on financial accounting standards]. *Majal-lah-i 'Ilmī Pizhūhishī-yi Dānishgāh-i Āzād-i Islāmī*, 14(55), 1-22. doi: 10.30495/faar.2022.697084 [In Persian]
- Affes, W. (2023). The impact of corporate governance on financial performance: Evidence from UK firms. *Heliyon*, 9(6), e17078. doi: 10.1057/s41310-023-00182-8
- Azghadī Raḥīmpūr, Ḥ. (1403 H.sh./2024). Iṣlāḥ-i niẓām-i "bānk", żarūrat-i dīrshudih-i "gām-i duvvum-i inqilāb" (āyā bānkhā ribawī ast?) [Reforming the "banking" system, the long-overdue necessity of the "second step of the revolution" (Are banks usurious?)]. rahimpour.ir [In Persian]
- Bahrāmī, Ḥ. (1398 H.sh./2019). Taḥaqquq-i gām-i duvvum-i inqilāb-i Islāmī az manzar-i ḥukmrānī-yi iqtisādī [Realizing the Second Step of the Islamic Revolution from the perspective of economic governance]. *Awwalīn Humāyish-i Millī-yi Ḥukmrānī-yi Islāmī*. governanceschool.ir [In Persian]
- Corbin, J., & Strauss, A. (2014). *Basics of qualitative research* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Crouhy, M., Galai, D., & Mark, R. (2014). *The essentials of risk management*. McGraw-Hill Education.
- Diversification. (2025). *Financial governance: Meaning, criticisms & real-world applications*. Retrieved from <https://diversification.com/term/financial-governance>

- Donyā-yi Iqtiṣād (1399 H.sh./2019). ³ sikanās az taḥrīm-i sānawiyh bih 18 bānk-i Īrānī [3 scenes from the secondary sanctions on 18 Iranian banks]. Donya-e-eqtesad.com. Retrieved from donya-e-eqtesad.com [In Persian]
- Donyā-yi Iqtiṣād (1402 H.sh./2019). Mudil-i bihīn-i ḥukmrānī-yi māli [Optimal model of financial governance]. Donya-e-eqtesad.com. Retrieved from donya-e-eqtesad.com [In Persian]
- Donyā-yi Iqtiṣād (1403 H.sh./2024). Bānkhā-yi khuṣūṣī, mowaffaqiyat yā chālīsh? [Private banks, success or challenge?]. Donya-e-eqtesad.com. Retrieved from donya-e-eqtesad.com [In Persian]
- Donyā-yi Iqtiṣād (1403 H.sh./2024). Istifādih az abzārḥā-yi hūsh-i maṣnūṭ dar farāyandḥā-yi amniyyatī wa nazāratī-yi bānk-i markazī [Using artificial intelligence tools in the security and supervisory processes of the Central Bank]. Donya-e-eqtesad.com. Retrieved from donya-e-eqtesad.com [In Persian]
- Erfānī, 'A., & Muḥammadmurādī, Ṣ. (1400 H.sh./2021). Mas'ūliyyat-i ijtimā'ī wa 'amalkard-i māli-yi bānkhā dar Īrān [Social responsibility and financial performance of banks in Iran]. *Faṣlnāmih-'i Pizhūhishhā-yi Pūli-Bānkī*, 14(49), 535-560. DOR: 20.1001.1.26453355.1400.14.49.2.0 [In Persian]
- Fayḻ 'Ārifī, M., & Ḥāfīziyān, M. (1403 H.sh./2025). Arzyābī-yi mudīriyyat-i rīsk dar bānkdārī-yi Īrān bar asās-i uṣūl-i rāhnimā-yi IFSB [Risk management assessment in Iranian banking based on IFSB guidelines]. *Mudīriyyat-i Nūāwarī wa Rāḥburdhā-yi 'Amalīyātī*, 4(2), 117-136. doi: 10.22105/imos.2021.293417.1134 [In Persian]
- Feshārī, M., & Pūrghaffār, J. (1393 H.sh./2014). Barrasī wa tabyīn-i algow-i iqtisād-i muqāwamatī dar iqtisād-i Īrān [Study and explanation of the resistance economy model in the Iranian economy]. *Majallah-'i Iqtiṣādī (Dūmāh nāmih-'i Barrasī-yi masā'il wa siyāsathā-yi iqtisādī)*, 14(5-6), 29-40. Retrieved from <http://ejip.ir/article-1-672-fa.html> [In Persian]
- Financial Pars. (n.d.). Financial transparency. Retrieved October 2, 2025, from <https://malipars.com/financial-transparency/>
- Freeman, R. E. (2010). Strategic management: A stakeholder approach. Cambridge University Press.
- Ghālamī, S., Dīn Muḥammadī, Ḥ., Riḍā'ī, I., & Ghālamī, A. (1403 H.sh./2024). Ḥukmrānī, 'adālat wa piṣraft dar bayāniyyih-'i gām-i duvvum-i inqilāb [Governance, justice, and reform in the second game of revolution]

- ... tice and progress in the declaration of the Second Step of the Revolution]. *Awwalīn Kunfirāns-i Millī-yi Ḥukmrānī wa Niḡām-i Siyāsatzuzārī-yi Farhangī*. civilica.com/doc/2209146 [In Persian]
- Gharā'ī, F., Mīrzāzādih, Z. S., Sarwarī, S., & Fahīm Dayvin, H. (1403 H.sh./2019). *Tārāḡī-yi mudil-i ḡukmrānī-yi māli-yi maṡlūb-i bāshgāhhā-yi ḡirfihī-yi fūtbāl-i Īrān az dīdgāh-i khubirgān* [Designing an optimal financial governance model for professional Iranian football clubs from the perspective of experts]. *Muṡālī'āt-i Jāmī'ahshinākhī dar Warzish*, 4(3), 257-269. doi: 10.30486/4s.2023.1990484.1139 [In Persian]
 - Greenlee, J. (2003). Accountability in nonprofit organizations. *Nonprofit Management and Leadership*, 9(2), 205-210. doi: 10.1002/nml.9207
 - Ḥusaynī, P. (1404 H.sh./2025). *Gām-i duvvum-i inqilāb; naqshih-'i rāh-i durshān-i jawānān barā-yi sākhtan-i Īrān-i āyandih* [The Second Step of the Revolution; The brilliant roadmap of youth to build the future of Iran]. Tasnīm News Agency. Retrieved from tasnimnews.ir [In Persian]
 - Ḥusaynzādih, F. (1403 H.sh./2024). *Ta'thīr-i farhang-i sāzmānī bar tawsi'ih-'i tafakkur-i rāhburdī: mawrid-i muṡālī'ih Bānk-i Āyandih* [The impact of organizational culture on the development of strategic thinking: The case study of Bank Ayandeh]. *Awwalīn Humāyish-i 'Ulūm-i Insānī bā Rūykard-i Nuwīn*. civilica.com/doc/2069694 [In Persian]
 - Jorion, P. (2007). *Financial risk manager handbook*. Wiley Finance.
 - Kalīj, L., 'Aqīlī, S., & Khwājih Bāqirzādih, ḡ. (1400 H.sh./2022). *Taḡlīl-i mazāmīn-i iṡṡāḡdī-yi bayāniyyih-'i gām-i duvvum-i inqilāb* [Analysis of economic themes of the statement of the second step of the revolution]. *Faṡlnāmih-'i 'Ilmī-yi Muṡālī'āt-i Algow-i Piṡraft-i Islāmī-yi Īrānī*, 9(4), 255-280. Retrieved from www.ipoba.ir/article_144430.html [In Persian]
 - Khabar-i Fārsī (1404 H.sh./2025). *Rushd-i 8 darṡadī dar gurū-yi iṡlāḡ-i ḡukmrānī-yi māli; dastūrkarī barā-yi 6 ḡawzih-'i kalīdī-yi iṡṡāḡ* [8 percent growth depends on financial governance reform; An agenda for 6 key areas of the economy]. jahbak.ir [In Persian]
 - Khameneh'ī, S. 'A. (1392 H.sh./2013). *Siyāsathā-yi kullī-yi iṡṡāḡd-i muṡāwamatī* [General policies of the resistance economy]. *I'lāmiyyih bih surān-i quwā wa mas'ūlīn-i kishwar*. www.leader.ir [In Persian]
 - Miller, R. L. (2024). *Financial transparency: Definition, importance, and impact on investment*.

- Moj News Agency (1401 H.sh./2022). Āmūzish-i nūrū-yi insānī, mu'allifih-'i mu'aththir bar mowaffāqiyat-i bānk [Human resource training, an effective component for bank success]. mojnews.com [In Persian]
- Mu'allī, Ḥ. (1398 H.sh./2019). 'Amal bih "bayāniyyih-'i gām-i duvvum-i inqilāb" masīr-i shukūfāyī-yi iqtisād-i kishwar [Implementing the "Second Step Declaration of the Revolution" as the path to the country's economic prosperity]. Masīr-i Iqtisād. Retrieved from masireqtasad.ir [In Persian]
- Mubarroq, M. T., Suharto, S., & Syafii, M. (2025). The role of artificial intelligence in risk management for financial institutions. *OPTIMAL Jurnal Ekonomi Dan Manajemen*, 5(1), 533-545. doi: 10.55606/optimal.v5i1.6544
- Murtaẓāniyā, Ḥ., & Qarqchīyān, Ş. (1400 H.sh./2021). Ahammiyyat-i taḥaqquq-i ḥukmrānī-yi iqtisādī-yi mardum-pāyah dar gām-i duvvum-i inqilāb [The importance of realizing grassroots economic governance in the second step of the revolution]. Sivvumīn Humāyish-i Millī wa Awwalīn Humāyish-i Bayn al-Milālī-yi Ḥukmrānī-yi Mutā'ālī. governanceschool.ir [In Persian]
- Najārzādiḥ, A. (1404 H.sh./2025). Chālīshhā wa rāhkārhā-yi tanẓimgarī-yi fan-nāwarīhā-yi māli-yi bayn al-milālī [Challenges and solutions for international financial technology regulation]. Awwalīn Humāyish-i Millī-yi Ḥuqūq-i Bānkī. civilica.com/doc/2432207 [In Persian]
- Naẓarī, A., Majīdī, M., Afshārnizhād, 'A., & Qāsimī, M. (1404 H.sh./2025). Arāyih-'i algow-i sākhṭārī-yi mu'allifihhā-yi ḥukmrānī-yi sāzmānī dar niẓām-i bānkī [The structural model of organizational governance components in the banking system]. *Tawsi'ih-'i Fardī wa Taḥawwul-i Sāzmānī*, 1(3), 1-16. doi: 10.61838/kman.jp-dot.3.1.18 [In Persian]
- Salgī, M. (1397 H.sh./2018). Ḥākimiyyat-i shirkatī wa mudīriyyat-i rīsk: shawāhidī az bānkhā-yi Īrānī [Corporate governance and risk management: Evidence from Iranian banks]. *Faṣḥnāmih-'i Pizhūhishhā-yi Pūlī-Bānkī*, 11(37), 467-500. DOR: 20.1001.1.26453355.1397.11.37.3.6 [In Persian]
- Shaba, Y., & Usman, M. F. (2024). Corporate governance: Exploring key concepts, mechanisms, and historical evolution. *Asian Research Journal of Arts & Social Sciences*, 22(11), 20-29. doi: 10.9734/arjass/2024/v22i11588

- Sha'bānī, M. (1402 H.sh./2023). Barrasī-yi rawishhā-yi mukhtalif-i ḥuqūqī jihāt-i ījād-i tawsi'ih-'i bānkdarī-yi Islāmī [Examining different legal methods for developing Islamic banking]. *Kunfirāns-i Bayn al-Milālī-yi 'Ulūm-i Insānī, 'Ulūm-i Āmūzishī, Ḥuqūq wa 'Ulūm-i Ijtīmā'ī*. civilica.com/doc/1863372 [In Persian]
- Shamālī, A. H. (1403 H.sh./2024). Bayāniyyih-'i gām-i duvvum wa satūhā-yi mukhtalif-i ḥukmrānī [The Second Step Declaration and different levels of governance]. gaame2.ir [In Persian]
- Sulaymānī, B. (1400 H.sh./2021). Amniyyat-i narm wa żarūrat-i tawsi'ih-'i ān dar gām-i duvvum-i inqilāb-i Islāmī [Soft security and the necessity of its development in the second step of the Islamic Revolution]. *Humāyish-i Takhassuṣī-yi Tahdīdāt-i Nūpāydid-i Niżāmī dar Gām-i Duvvum-i Inqilāb-i Islāmī*. civilica.com/doc/1421714 [In Persian]
- Ṭahmāsibī Āghbalāghī, D., Sulṭānī, M., Shahbāzī, M., & Uzā'ī, A. (1400 H.sh./2021). Arāyih-'i chārčhūb-i hamkārī-yi rāhburdī bayn-i niżām-i bānkdarī-yi khuṣūṣī wa fin-tikhā dar Īrān [Development of a framework for strategic collaboration between the private banking system and FinTechs in Iran]. *Mudīriyyat-i Tawsi'ih-'i Fannāwarī*, 9(1), 41-66. doi: 10.22104/jtdm.2021.4781.2761 [In Persian]
- Torābī Kalātih Ghāzī, 'A. (1400 H.sh./2021). Bayāniyyih-'i gām-i duvvum-i inqilāb; sanad-i ṭarḥīrīzī-yi rāhburdī-yi ḥarakat dar marḥalih-'i duvvum-i inqilāb-i Islāmī [The Second Step Declaration of the Revolution; A strategic planning document for the movement in the second stage of the Islamic Revolution]. *Muṭālī'āt-i Mudīriyyat-i Rāhburdī-yi Difā'-i Millī*, 5(17), 71-100. DOR: 20.1001.1.74672588.1400.5.17.3.5 [In Persian]
- Transparency International. (2023). Annual global corruption report – Economic costs of corruption. Retrieved from <https://parsan.net/شفافیت-مالی/>
- Ullah, S., Ahmad, N., & Ahmed, J. (2022). Role of regulatory governance in financial stability. *Journal of Central Banking Theory and Practice*, 11(2), 209-232. RePEc:cbk:journl:v:11:y:2022:i:1:p:207-226
- Yūsufī, M., Vazīrī, M., & Yāqūtī, I. (1387 H.sh./2008). Vābistigī-yi iqtisād-i Īrān bih naft [The dependence of the Iranian economy on oil]. *Majallah-'i Iqtisād-i Inirzhī*, 105/106, 10-15. Retrieved from ensani.ir/fa/article/74104 [In Persian]
- Yūsufī, M., Vazīrī, M., & Yāqūtī, I. (1402 H.sh./2023). Majmū'ih-'i siyāsathā-yi kullī-yi niżām i'lām shudih tawasaṭ-i Maqām-i Mu'azzam-i Rahbarī [The set of general

policies of the system announced by the Supreme Leader]. Retrieved from <https://rc.majlis.ir/fa/law/show/1800084> [In Persian]

- Yūsufī, M., Vazīrī, M., & Yāqūtī, I. (1403 H.sh./2024). Rūykard-i bayāniyyih-'i gām-i duvvum-i inqilāb-i Islāmī nisbat bih fasād-i iqtisādī wa idārī wa sāzūkārḥā-yi pīshgīrī az ān dar ḥuqūq-i jazāyī-yi Īrān [The approach of the statement of the second step of the Islamic Revolution towards economic and administrative corruption and its prevention mechanisms in Iran's criminal law]. *Fiqh-i Jazāyī-yi Taṭbīqī*, 4(1), 64-78. doi: 10.22034/jccj.2024.370579.1131 [In Persian]